

Fåglar 2016 nr 3
i Närke

Stefan Larsson

Fåglar i Närke

Årg 39 2016 Nr 3

Närkes Ornitologiska Förenings medlemstidning

Ansvarig utgivare: Ulf Jorner, Måbärsvägen 11,
703 75 Örebro. E-post: ulf.jorner@spray.se

Redaktionsgrupp

Åke Lorin Brantströms gränd 12, 702 28 Örebro,
Tel. 019-24 49 32, 070-326 90 02.

E-post: ake.lorin@telia.com

Ann-Margret Elmroth, Tel. 019-32 01 83,
070-637 15 95. E-post: elmroth@telia.com

Marianne Johansson, Tel. 019-36 17 75,
070-656 63 69. E-post: marianne-j@telia.com

Anita Ahlberg, Tel. 070-717 72 32,

E-post: nitan_9000@hotmail.com

Adressändringar

sänds till: Närkes Ornitologiska Förening c/o

Åsa Bengtsson, Loggatan 13, 70228 Örebro.

Tel. 073-332 20 31, 019-33 35 27.

E-post: asa.bengtsson@orebro.se

Manusstopp

för Fåglar i Närke 2016 nr 4 är den 15 nov.

Närkes Ornitologiska Förening

En ideell regionalförening
av Sveriges Ornitologiska
Förening - BirdLife Sverige.

Medlem i Närkes Ornitologis-
ka Förening blir man genom att
sätta in årsavgiften på plusgiro

430 33 22-4 eller bankgiro 5747-3357. Årsavgif-
ten är för vuxen 200 kr, för familjemedlem 50 kr
(erhåller ej medlemstidning), för ungdomsmedlem
(13-20 år) 100 kr och för barn (1-12 år) 50 kr. Medlem
i NOF erhåller vår medlemstidning som utkommer
med fyra nummer per år.

NOF:s föreningslokal

För sammanträden och bibliotek finns vi i Föreningarnas
hus Slottsgatan 13A. För utställningsmateriel, holkar
m.m. används källarlokalen Hagmarksgatan 9, Örebro

NOF:s hemsida

www.birdlife.se/nofnet

Du är välkommen att besöka NOF:s hemsida där
du finner information om föreningens verksamhet.

**Upplev naturen närmare
med en kikare från oss**

Välkommen in!!

kikarproffsen

A-FOTO
BUTIK & ATELJÉ

Filarevägen 3 (Lillån) 019-250623 www.a-foto.se

Omslagsbild: **Drillsnäppa** *Actitis hypoleukos* efter en akvarell av Staffan Ullström.
Text: Ann-Margret Elmroth

Precis som det latinska namnet säger, kustlevande och vit undertill, lever drillsnäppan vid kuster och stränder och har en alldeles vit buk. Tänker man sedan på den svenska benämningen så förstår man att det är fråga om en fågel som låter höra sig i ett högt tonläge. Eftersom den är allmänt förekommande i hela landet, och förresten på hela norra jordklotet, och inte skyr människor, nästan tvärtom faktiskt, kan man nog förmoda att drillsnäppan ofta får gå under namnet "snäppan" kort och gott. Så många av oss har sett den stå på en sten i vattenbrynet och precis som en sädesärta gunga på bakkroppen. Plötsligt kastar den sig ut över vattenytan, ivrigt upprepar sitt läte, *hii-dii-dii*. Den har ett märkligt sätt att flyga. Först några snabba vingslag och så hejdar den sig och låter vingarna hänga stilla snett neråt någon sekund och så tar den några vingslag igen, hela tiden strax över vattenytan. I flykten ser man tydligt det vita vingbandet medan rygg och vingar är brungrå. När den slår sig ner igen på sin sten är det lätt att se att den vita buken framför vingknogen går upp i en tydligt vit glipa. På nära håll syns också det ljusa ögonbrynsstrecket. Kinderna och halsen är fint streckade i svartbrunt liksom bröstet som är tydligt avgränsat från den vita buken. Erik Rosenberg berättar att förutom det unika flygsättet har drillsnäppan ytterligare två ovanliga färdigheter. Hon kan smyga sig tätt intill en sittande fluga och blixtsnabbt gripa den med näbben. Vidare räddar hon sitt liv vid ett duvhöksanfall genom att dyka! Har vi skrämt upp en ruvande hanne eller hona haltar hen iväg för att locka bort oss från boet som oftast är placerat under en buske eller en sten. I boet ligger fyra päronformade gulaktiga ägg med gråbruna små prickar. De är större än man kan tro att en så pass liten (20 cm lång) fågel kan värpa, lika stora som kajans. Drillsnäpporna lämnar Skandinavien i aug-sept och tar sig ända ner till tropiska Västafrika. Den återvänder ungefär samtidigt med de första svalorna, i slutet av april eller i början av maj. De är i huvudsak ensamflyttare. Har du god hörsel kan du kanske höra locklätet från dem däruppe i mörkret. Till sommaren får du åter chansen att ta dig till en stenig eller grusig strand. Längst upp på fågelkörens tonskala sjunger vår näpna lilla snäppa, *hii-diidii-dii-dii*. För säkerhets skull hela sommarnatten. Inte minst hörs hannens rytmiska och långdragna parningssång. Att drillsnäppan mest lever på mygg gör att man verkligen hoppas att bonas fyra ägg kläcks i rätt tid, att ungarna utvecklats som de ska och att de klarar den långa resan över hav och öken både fram och tillbaka. Så får vi se dem igen vid stranden guppande på bakkroppen och locka allt de förmår. Där vi mera sällan fröjdats vid åsynen av den oskygga sädesärta, där finner vi i stället drillsnäppan.

Ordföranden har ordet

Ulf Jorner

"Jag är så glad att jag är svensk" sjöng Birgitta Andersson 1960. Jag är så glad att jag är närking skulle vi i NOF kunna sjunga. För visst har vi ett fantastiskt landskap att skåda fågel i, med allt från slättsjöar till ren vildmark. Och dessutom ganska nära, var man än bor i landskapet.

Men det finns ett par saker som vi definitivt saknar. Det ena är havsskadning. Jo, jag vet att vi kan åka till Klåvudden eller Nydalen och försöka avgöra om några små prickar på flera kilometers håll är svartor eller sjöorrar; jag gör det själv varje vår. Men det

Foto: Marianne Johansson

är liksom inte samma sak som att stå på Väst-kusten eller vid Kalmarsund.

Det andra som vi saknar är naturligtvis fjäll-skådning. En saknad som vi delar med alla ornitologer i södra Sverige, och förresten med de flesta norrlänningar också. Visst kan det kännas näst intill norrländskt i Kilsbergen när man inte ser en själ på en hel dag, men det är ont om ripor och andra fjällfåglar.

Jag har några år gjort ett par tappra försök att fylla denna lucka i mitt skådande. Inga heroiska vandringar längs Kungsleden med tält och spritkök, utan dagsutflykter från ett bekvämt boende; de svenska vandrarmhemmen är en fantastisk resurs. Man behöver inte åka till norra Lappland för att fjällskåda. Härjedalen och Jämtland ligger inte längre bort än Öland och Skåne. Och dit åker vi ju gladeligen.

I år beslöt jag och min son Pelle att ta oss litet längre. Två dagars bilkörning upp till Abisko och sedan i lugnare takt ned genom inlandet. Vi gav oss iväg den 12 juni med en lång etapp upp till Lövånger. Det gick lättare än förväntat, så när vi ätit vår kvällsmat föreslog Pelle att vi skulle åka ut till Bjuröklubb, en av alla dessa fyrplatser som vi hört om i sjörapporten.

Sagt och gjort. Och vi blev inte besvikna. Det mest spännande var ett antal sidensvansar. Ja, inte någon raritet, men i juni! Ett femtontal fördösökande storspovar på en äng under tillbakaresan var också en fin syn.

Väl uppe i Abisko var planen att ta en heldag upp på fjället Njulla, men det spöregnade. Vi tog oss istället till ett naturreservat i Stordalen, som vi hade besökt tidigare. En stor myr men små gölar och spångar som ligger mer under än över vattnet. Inga särskilda sensationer, storlom och småspov var väl det mest spännande. Och så mötte vi ett par i mogen ålder som klev omkring i regnet med var sitt paraply. Inte en helt vanlig utrustning vid fågelskådande.

Eftermiddagen ägnades åt två kortare utflykter, nu i uppehållsväder. Bergfinkar bräkte och Pelle lyckades se en strömstare som jag missade.

Nästa dag hade vi bara en förmiddag på oss, men vädret verkade bra så vi gav oss upp mot Njulla. Halvvägs uppe insåg jag att jag tagit mig vatten över huvudet. Pelle fick fortsätta själv medan jag lomade ned och tog linbanan upp, tröstad av ett par tretåiga hackspettar

NOF:s styrelse

Ordförande

Ulf Jorner, Måbärsvägen 11, 703 75 Örebro
Tel. 019-31 21 46, 070-661 66 55
E-post: ulf.jorner@spray.se

Vice ordförande, resor och inventeringar

Ronnie Lindqvist, Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro, Tel. 019-10 23 33, 070-262 14 17
E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Åsa Bengtsson, Kassör, medlemsregistrering
Loggatan 13, 70228 Örebro. Tel 073-332 20 31, 019-33 35 27. E-post: asa.bengtsson@orebro.se

Kent Halttunen, Sekreterare, information. Nygård, Norra Folkavi, 71991 Vintrosa. Tel. 070-216 11 30. E-post: kent.halttunen@tele2.se

Anna-Karin Törnblom, Exkursioner.
Lövstagatan 44 703 56 Örebro Tel. 070-688 91 61
E-post: a-k.tornblom@telia.com

Bengt Jalsborn, Utbildning, försäljning och lotterier.
Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro,
Tel. 019-12 70 80, 070-113 47 99
E-post: b.jalsborn@gmail.com

Suppleanter

Håkan Carlestam, Inomhusmöten. Engelbrekts-gatan 13B, 702 12 Örebro, Tel. 070-531 14 20
E-post: carlestam@gmail.com

Lars Johansson, Fågelskydd och exkursionsansvarig. Holländaregatan 22, 702 86 Örebro
Tel: 070-558 99 06,
E-post: lars.h.johansson@orebro.se

Krister Håkansson, Inomhusmöten.
Askers Bergamon 218, 715 94 Odensbacken.
Tel. 072-573 77 44. E-post: krha@telia.com

Abiskojäkkas delta vid Torneträsk, sedd från Fågelkullen vid Rallarvägen. Pålitlig lokal för vadare, måsfåglar och änder. Foto: Per Jorner

som vi inte hade sett på uppvägen. Väl uppe på fjället kunde vi konstatera att mycket snö låg kvar, och att det var ont om fågel. Ett par fjällripor och några ängsfiolärkor blev hela utbytet. Men fint var det. Och när man skådar i fjällen är det ofta långt mellan fåglarna.

På nedresan var Dundret i Gällivare en höjda-re. Ja, inte turistanläggningen utan den ”riktiga” toppen, som bekvämt nog kunde nås via en trevlig liten väg. Här såg vi bland annat fjällvråk och stenfalk, och framför allt ett par snösparvar. Hannen i full sommardräkt, något helt annat än de man kan se i Rynningeviken på vintern.

Efter en ny regnig dag var det dags för Stekenjokk. Tyvärr får man i det mest intressanta området inte lämna vägen. På förekommen anledning, nämligen äggtjuvar. Detta gjorde förstas att det blev svårare att se och höra fåglarna. Vi fick i alla fall en fantastisk obs av en av mina favoritfåglar, fjällabb. Och hörde en blåhake på avstånd; vi fick ju inte gå närmare.

Den sista ”riktiga” lokalen blev Ånnsjön. Där hade vi varit förut och visste ungefär vad vi

kunde vänta oss. Tyvärr häckade inte längre smalnäbbad simsnäppa i ”Lagunen”, men längs med den spångade vägen fann vi i alla fall en familj med lavskrikor. Det senare blev extra aktuellt när vi vid det fågeltorn där vi skulle vända träffade en skådare från Södermanland som kände igen mig från Kvismaren. Vi jämförde förstas vad vi sett och när vi nämnde lavskrikorna blev han minst sagt intresserad eftersom han aldrig hade sett arten. Vi gjorde säll-

skap tillbaka, men lavskrikorna hade dragit vidare. Han stannade kvar i hopp om att de skulle visa sig igen. Jag hoppas verkligen att de gjorde det.

Allt som allt hade vi en fin resa, i det stora hela oturen med vädret men med fina upplevelser ändå. Vi såg 89 olika arter och fick som planerat, en helt annan naturupplevelse än den vi får i södra Sverige. Jag kan verkligen rekommendera en Norrlandsresa. Det behöver inte bli strapatsrikt, även om avstånden är större än vi är vana med, både med bil (när vi kom hem den 19 juni hade vi åkt sammanlagt nästan 350 mil) och till fots. NOF kanske skulle anordna en resa norrut för en gångs skull? ➡

Nya NOF-medlemmar

Sedan förra numret av FiN har till och med aug. nedanstående medlemmar registrerats.

Jonatan Waern Sigillsgatan Örebro

Eva Löfquist Hindersgårdsg Örebro

Välkomna till föreningen!

Biscaya och Medelhavet

– Ett minne från 1961

Roger Gyllin

På kvällen tisdagen den 1 augusti 1961 stävade M/S Thuleland ut ur Göteborgs hamn. I solnedgången stod jag ensam längst fram i fören och blickade ut över Kattegatts korta krabba vågor. Dessförinnan hade jag gjort mitt första arbetspass ombord. Innan mörkret sänkte sig hann jag se fem förväntade arter: **gråtrut, silltrut, havstrut, fiskmå**s och **fisktärna**.

Förmodligen blickade jag just då framåt mot hav och spännande fåglar på denna min första utlandsresa. Men hade jag tänkt bara litet bakåt, skulle jag nog ha tyckt att det egentligen var ganska konstigt att jag stod där jag stod.

I början av maj hade jag tagit studenten på Karolinska högre allmänna läroverket för gossar i Örebro, som det så ärevördigt hette. 1961 och ännu åtskilliga år framåt var värnplikten absolut obligatorisk för alla unga män, det fanns ingen möjlighet att slippa undan. Alla mina klasskamrater hade fått rycka in bara några dagar efter studentexamen, de flesta för 15 månaders tjänstgöring. Själv hade jag gått lös och ledig hela sommaren.

Varför visste jag faktiskt inte. Jag bodde på Höglundagatan i Örebro, bara 200 meter från regementet som låg på samma gata. Vid mönstringen föregående höst hade jag självklart ansökt om att få komma till armén med förhoppningen att det skulle bli just I 3, med andra ord nära och bra till mammas köttbullar.

Men de militära myndigheternas vägar äro outgrundliga.

Tiden gick, mina klasskamrater fick både inryckningsorder och ryckte in, själv hörde jag ingenting. Jag gjorde en påstötning och fram på sommaren kom så inryckningsordern: flottan Karlskrona! Överraskande, mildt sagt. Flottan var populär jämfört med slitet och vinterns kyla i armén, så önskemålen om att komma till flottan var många, långt flera än de som kunde placeras där. Och med mig blev det tvärtom: jag ville till armén (läs: Örebro) och placerades i flottan i det fjärran Blekinge.

Inryckningen var beordrad till början av november. Vad göra under tiden? Varför inte havsfågelskådning kombinerad med nya erfarenheter i största allmänhet ombord på ett handelsfartyg? Tanken var inte så originell som det kan verka. Två örebroforskådare, Göran Liljedahl och Olof Rydén, hade faktiskt gjort så tidigare. (Ordet ”skådare” var förstås ännu inte uppfunnet.) Göran hade varit mässuppsare på ett styckekegods-fartyg som gick runt Medelhavet, medan Olof varit jungman på en oljetanker till Persiska viken.

Detta var alltså bakgrunden till att jag denna vackra augustikväll stod på backen på M/S Thuleland, föga anande vad nästa dags mor-

Skådarplattformen m/s Thuleland

Några kuriosa om m/s Hhuleland

Sjösatt. 1955 05 26. Levererades 13 augusti 1955 till Ångfartygs Ab Tirfing, Göteborg.
1957 01 01. Överförd till Svenska Orient Linjen, Göteborg.
1971 07. Överförd till Resolute Shipping Co, Montreal, Kanada (dotterbolag till Broströms, hemmahamn London).
1973. Hemmahamn Newcastle.
1975 06. Söld till Altona Compania Maritima de Panama S.A. Panama. Omdöpt till ALTONA.
1976 04. Omdöpt till BRAVOALTONA. Överförd till Grekisk flagg.
1982 07. Söld till Suprima Maritima, Panama. Omdöpt till ADMIRAL SOHN.
1982 10 20. Sprang läck på resa mellan Iquique - USA.
1982 10 21. Sönk fartyget på position 10.09S/79.02W

gon skulle bära i sitt sköte.

Nordsjön

”Gamla Nordsjön, som svallar och brusar
under vindarnas växlande gång,
sedan urminnes tider oss tjusar
din betagande rytmiska sång.”

Så lyder ett par rader i en sjömanssång, som för ett halvsekel sedan fortfarande var allom bekant i Harry Brandelius ofta hörda insjüngning.

Så värst tjugad av den svallande Nordsjön var

jag nu inte på morgonen den 2 augusti. På natten hade det blåst upp till frisk nordvästlig vind och hela Nordatlanten låg på. Styckegods-fartyget M/S Thule-land var ju inte precis konstruerat som ett stabilt och passagerarvänligt kryssningsfartyg utan rullade präktigt

Karta över Engelska Kanalen m. m. Underlag från Google som försetts med rutten inlagd.

i sjön. Konstigt nog kom det som en överraskning för mig att jag blev riktigt rejält sjösjuk. Det var annars precis vad jag borde ha miss-tänkt sedan jag ett par år tidigare tillbringat en oktoberdag ombord på en räktrålar på Skagerrak och varit mycket illa därän.

Sjösjukan gjorde att jag omöjligt kunde sköta mitt jobb i fartygets inre. Det var i och för sig av enklaste slag: servera, plocka av, handdiska, städa mäss och diskutrymme. Dvs just sådant som var som gjort att förvärpa mitt eländiga tillstånd. Jag stod därför hela morgonen på däck för att så gott det gick mota illamåendet. Det estimerades inte av manskapet: ”Sjösjuka är väl för f-n ingen orsak att inte sköta jobbet!” hörde till de mildare uttrycken jag fick höra. Hm, detta var bestämt något annat än den skyddade tillvaron på gymnasiet!

Vad fanns det då för fåglar att se på Nordsjön? Lämpligt nog, med tanke på blåsten, gick dagen i **stormfåglarnas** tecken. Mest hela tiden sågs en eller upp till ett halvdussin, flest vid niotiden på kvällen. Då såg jag samtidigt 17 individer, varav tolv liggande på vattnet, troligen för natten.

På eftermiddagen dök en vid första ögonkastet märklig fågel upp. Det visade sig vid närmare skärskådande vara en brokigt färgad ung-fågel av **havssula**. Strax fick den sällskap av en praktfull adult individ. Fåglarna kunde studeras på närmaste närhåll i flera minuter. Eftermiddagspasset avslutades med en ung **tre-tåig mås**.

Engelska kanalen

Frampå dagen nästa dag gick vi in i Engelska kanalen med Dovers berömda kritklippor styrbords rätt nära och Normandie mera avlägset babords i diset. Ett eftermiddagspass på akterdäck gav bara **havstrut**, **silltrut** och **gråtrut** samt två särdeles granna **havssulor** som i full fart styrde nordost. Ytterligare en havssula sågs på kvällen.

Stormfågel då? Efter gårdagens alla stormfåglar visade sig kanalen helt tom. Arten kun-

Utfärgade **havssulor** som denna är mycket granna och lättbestämda. Yngre fåglar är däremot gråbruna eller spräckliga i besynnerliga mönster. Arten sågs i Atlanten från Nordsjön ner till Portugal. Foto: Andreas Trepte.

de dock fogas till dagens lista genom en individ jag sett på morgonen innan vi lämnade Nordsjön.

Biscaya

Den 4 augusti präglades av frisk sydvästlig vind så nu låg hela Atlanten på från det hållet. Jag fick en svår attack av sjösjuka och tvingades offra en del åt Neptunus. Två och en halv timmes spaning med kikaren på däck bjöd på summa två fåglar: en obestämd **lira** och en utfärgad **silltrut**.

Stormfågeln ser ut som en kraftigt byggd gråtrut men är ändå omisskännlig. Arten sågs bara i Nordsjön.

Foto: Andreas Trepte

Nästa dag blev intressantare. På förmiddagen var vi fortfarande ute på öppna havet utan land i sikte. Tidig eftermiddag siktades bergen i nordvästra Spanien i diset. Dessförinnan hade jag på långt håll sett först en **storlabb** och ett par timmar senare på mera måttligt håll tre stycken. Även på långt håll och i diset syntes tydligt det vita på ving- en, det som nu på mera precist ornitologspråk kallas ”vit handbas- fläck”.

En timmes eftermiddagsobsande bjöd på ytterligare en ny bekant- skap, nämligen en **stormsvala** på närmsta närhåll. Framemot kväl- len ökade antalet. Ett slag räknade jag 15 ex, vilka flög fram och åter i en mes- tadels mycket spridd flock hundra meter eller mera bakom fartyget. Redan det förhållandet att fåglarna följde fartyget gjorde att jag kun- de utesluta den klykstjärtade släktingen.

Observationsbetingelser

Här också några ord om att observationsbe- tingelserna under resan ofta var svåra. Helst satt jag på en stol på akterdäcket som gung- ade upp och ner. Det gungade förstås min- dre midskepps men där sprang å andra sidan däckfolket mest hela tiden. Bero- ende på vindriktningen kunde det smala lastfartyget också kränga re- jält i sidled, i synnerhet när vi gick ”på lätten”, dvs utan eller med bara lätt last. Härtill kom att maskinerna fick hela fartyget att konstant vibre- ra eller snarare skaka under gång. Det var under sådana omständighe- ter inte lätt att vare sig allmänspan- na över vattnet eller att fokusera på de fåglar som hamnade i synfältet på min japanska handkikare 7x50.

Lissabon

Vid 7-tiden på morgonen 6 augusti

Tittar man på Afrika över Gibraltars sund från Tarifa, Spaniens sydligaste punkt, har man den Spanska enklaven Benzu (alldeles utanför bilden) och till vänster, i Marocko Belyounnech och Eddalya i högerkanten.

Foto: Åke Lorin

seglade vi i gott väder in i resans första hamn. Inloppet var mycket vackert men förpliktelserna i mäss och kabyss gjorde att jag kunde ägna föga tid åt att beundra detta. På förmiddagen studerade jag däremot noga alla de ungefär hundra **skrattmåsar** vid förtöjningsplatsen i hopp om att få syn på någon svarthuvad mås men någon sådan fanns det inte.

Övriga måsfåglar utgjordes av tre adulta **silltrutar** och en dito **gråtrut** samt av ett tiotal obestämda ungtrutar. Inte anade jag då att denna gråtrut ca 40 år senare skulle ge mig ett soffkryss (själva termen är förstås en senare tids skapelse), sedan gråtruten splittrats i fyra arter: gråtrut, **medelhavstrut**, kaspisk trout och armenisk trout. (Trutarnas taxonomi har dock alltid varit föremål för diskussion. I W.B. Alexander, "Birds of the Ocean" (1955), som jag hade med mig, betraktades Medelhavets trutar tillsammans med övriga gulfotade gråa trutar som en egen art, Yellow-legged Gull (*Larus cachinnans*), skild från gråtruten (*Larus argentatus*).)

Eftermiddagen tillbringade jag inne i Lissabon, där jag bland annat besökte stadens zoo. Vilka djur som fanns där och vilka intryck jag fick har jag inget minne av. De vilda fåglarna inne i stan var som väntat få och desamma som hemma i Örebro: **tornsvala**, **ladusvala**, **hussvala** och

gråsparv.

Hela nästa dag, den vackra och varma 7 augusti, låg vi kvar i Lissabon och lossade, bland annat djupfrysta grisar från Polen. Fåglarna kring fartyget var desamma som dagen innan. En kvällspromenad i närheten av hamnen inbringade som nya resarter bara **steglits** och **tamduva**.

Vid 15-tiden den åttonde lossade vi förtöjningarna och seglade ut. Vädet var nu mullet med tjocka i bankar så att jag inte riktigt kunde avnjuta de vackra gamla citadell som skyddat staden i århundraden. I yttre utloppet,

*Liror flyger med stela, rakt hållna vingar. Här en **mindre lira**. Den skiljs från balearisk lira och medelhavslira bland annat på att den har en antydning till ljus halskrage.*

Foto: Matt Witt.

Karta över Medelhavet. Underlag från Google som försetts med rutten inlagd. Horisontell skala har förminskats något.

då land ännu syntes på ömse sidor, såg jag 3 **sjöorrar** och 3 **kentska tärnor**. Sjöorrarna var lite överraskande. Visserligen ruggningssträcker denna nordeuropeiska art söderut på högsommaren, och övervintringsområdet når ända ner till dessa sydliga latituder, men att hitta sjöorre här redan i början av augusti var ändå oväntat.

Ett stycke ut, när land inte längre var i sikte, dök **stormsvalorna** upp igen. Den här gången var det minst ett 20-tal som följde efter fartyget.

Gibraltarsund

I Nordsjön sågs en flock öresvin, en storvuxen delfinart. Den kallas också flasknosdelfin.

Foto: NASA.

Kontraorder: tyvärr inget Casablanca. Vårt närmaste mål blir istället Tunis och idag, den 9 augusti, styr vi därför mot Gibraltarsund. Förmiddagsspass på akterdäck. Genast gör jag en ny bekantskap: **skäggtärna**. Det är tre individer som följer efter båten i några minuter och kan studeras noga i kikaren. Det är också gott om **stormsvalor**, som mest ett 50-tal. Plötsligt gör jag en överraskande upptäckt. Mitt bland alla stormsvalorna flyger en helt vanlig **tornsvala** fram och åter alldeles över vattenytan. Den har tydligen lockats att ansluta sig till en grupp fåglar som är rätt lika den själv.

Klockan 10.10 reser sig Afrikas berg ur det lätta blåaktiga diset. Det är mäktigt att för första gången se Afrika stiga upp ur havet, en syn som står klar i minnet ännu efter mer än ett halvsekel.

Mellan 12 och 13 passerade vi det smalaste stället av Gibraltarsund. Det var så fantastiskt tjustigt att jag mitt under arbetet tog kikaren och gick upp på däck för att titta.

Ett längre eftermiddagsspass på akterdäck i sol och god medvind resulterade i ytterligare en ny bekantskap: en **gulnäbbad lira** flyger förbi på rätt nära håll. Dessutom två obestämda liror på långt håll. Stormsvalor mest hela tiden.

Annars domineras eftermiddagen av **tärnor**, framför allt *Chlidonias*-tärnor. Vid halvfyratiden passerar en flock om inte mindre än 225 skägg-tärnor/svarttärnor.

Västra Medelhavet

Den 10 augusti var en stillsam dag på fågelfronten. Det mest anmärkningsvärda var en **turturduva** som landade på fartyget. Och så slog den afrikanska värmen till på allvar. Att duscha tre gånger kändes i underkant.

Den 11 augusti gick i de **gulnäbbade liror-nas** tecken. På eftermiddagen sågs 40 ex samtidigt, de flesta efter en mindre båt men sex av dem efter Thuleland, varav en alldeles i kölvattnet. Den gula näbben riktigt lyfte.

Dagen bjöd också på ännu en ny art: **mindre lira**. Tre stycken, av rasen *mauretanicus*, sågs på måttligt håll. De var betydligt flaxigare i stilen än de mycket större gulnäbbade, hade inte samma värdighet över sig, verkade något av liten nervös spov. Numera är den mindre liror i tidens taxonomiska anda splittad i tre arter: mindre lira, balearisk lira och medelhavs-lira. Det var med andra ord **baleariska liror** jag såg.

Tunis

I kvällen den elfte gick vi in i Tunis belysta av en riktig orientalisk sol, som fick hela himlen att brinna när den raskt sänkte sig bakom afrikanska berg och stadens vitkalkade boningar och kupoler. Natten kom med en hastighet som en nordbo inte är van vid och klockan 20 var det helt mörkt.

Dessförinnan hade jag dock hunnit studera ytterligare en ny fågelbekantskap: **svarthuvad mås**. Det var fem gamla fåglar som flög omkring som skrattmåsar hemma men var lättbestämda på sina helt vita vingar.

Hela nästa dag låg vi och lossade i det stekheta Tunis. Hettan gjorde att jag fick huvudvärk och inte blev det bättre av att ett antal fläktar ombord behagade strejka. Exakt 10 svarthu-

vade måsar kunde räknas in. Ny resart blev en **drillsnäppa**. I motsats till i Lissabon, där bara en enda sågs, var **tornsvan** talrik och ett 50-tal kunde bokföras.

Tunis–Pireus

Klockan 20.30 den tolfte lämnade vi Tunis med kurs på Pireus i Grekland. De enda fåglar som sågs den trettonde var **stormsvan**, som mest sju samtidigt. I likhet med måsar och trutar plockar nog stormsvanorna upp en hel del av innehållet i de slaskhinkar som alltid hålls ut från akterdäck. I så fall egendomligt att de klykstjärtade stormsvanorna inte har lärt sig samma knep. Den makalösa värmen från Tunis höll i sig hela dagen.

Den 14 augusti var ännu mera fågelfattig. Stormsvanorna hade vi nu lämnat bakom oss. Under ett tvåtimmars eftermiddagsspår på akterdäck kom inte en enda fågel i sikte och på hela dagen sågs endast några få obestämda fåglar på långt håll.

På kvällen hade jag dock nöjet att se en **del-fin**, oklart vilken art, leka några minuter i vattnet.

Vi gick då, liksom hela dagen, med bara 11 knop i stället för den normala marschfarten 15 knop, detta för att komma till Pireus först när arbetsdagen börjar klockan sju i morgon. På så sätt sparar vi, dvs rederiet, pengar både på hamnavgiften och på minskad bränsleförbrukning.

Pireus

Thuleland låg i Pireus i två dygn och lastade bland annat 15 ton persikor. Jag var i land ett par eftermiddagstimmar den första dagen, 15 augusti, och fann staden ungefär som väntat. Någon möjlighet att besöka Aten och Akropolis fanns det förstås inte. Allt i fågelväg jag såg under promenaden var fem vitaktiga **tamduvor** och en **steglits** i en bur.

Hamnen i Pireus var rörlig och livlig vad båtar och människor beträffade men det var definitivt skralt med fågellivet. Första dagen sågs

inte en enda fågel och den andra dagen 4 **medelhavstrutar**.

Livet ombord

Livet ombord var enahanda men inte ointressant. Till sjöss jobbade jag sju timmar per dag sju dagar i veckan. Jobbet var uppdelat i tre pass: två timmar på morgonen (frukost), tre mitt på dagen (lunch) och två sen eftermiddag (middag). Kökspersonalen bestod av sju personer: en chef, kallad stuert (betoning på första stavelsen), två kockar, en salongsuppassare, två mässuppassare och ett biträde till sturten, kallad hökarhalva. I hamn kunde mässuppassarna få ledigt några timmar och då fick hökarhalvan rycka in i stället.

Precis som de flesta andra arbetsplatser vid denna tid så var fartyget strikt hierarkiskt. Besättningen åt sålunda på tre olika ställen: det högsta befälet, dvs kaptenen, maskinchefen, kallad chiefen, och sturten i en egen mäss, kallad salongen; det övriga befälet i en separat mäss; och manskapet för sig, i praktiken uppdelat på olika mässar för däck respektive maskin.

Mycket skötes manuellt. Det fanns till exempel inga diskmaskiner utan allt diskades för hand. Systemet med olika mässar och servering i dessa blev naturligtvis med tiden både dyrt och omodernt. Jag tyckte det var fantastiskt att för några år sedan på tv se den mycket välgjorda serien "Landgång" om livet ombord på ett svenskt fartyg i våra dagar. Rationaliseringen hade gått mycket långt. Uppassarna och hökarhalvan var bort-

rationaliserade. Alla ombord, befäl och manskap, åt nu i samma mäss och det var självservering. En enda person, som kombinerade stuertens och kockarnas funktioner, skötte nu med hjälp av toppmodern utrustning hela köksregionen på egen hand. Besättningen var till stora delar filippinsk. Och på sin fritid spelade kaptenen golf på däck! Det kunde man inte tänka sig att denne otillgänglige person skulle ha gjort på "min" tid.

Åter till 1961. Livet ombord var märkligt isolerat. Transistorapparaterna hade ännu inte gjort sitt intåg. Nyheter utifrån stora världen förmedlades av "gnisten" (telegrafisten). Varje dag skrev han en A4-sida med ett urval nyheter, och kopior lades ut i mässarna. På så sätt fick vi exempelvis reda på resultaten i fotbollsallsvenskan.

Mot Cypern

Den 17 augusti tillbringade jag fyra timmar med kikaren på akterdäck. Under förmiddagspasset såg jag inte en fågel överhuvudtaget. Eftermiddagspasset blev bättre och bjöd på två fåglar.

Kl 15.20, efter totalt tre timmars spanande denna dag, fick jag syn på en mindre lira rätt nära, först flygande på ca 50 meters håll, sedan simmande i de rätt höga vågorna. Liran hörde helt klart till den östliga medelhavsrasen *yelkouan*, den som senare har upphöjts till en egen art, **medelhavslira**. Den syntes sedan av och till under en halvtimmes tid, svepande över vågtopparna och ner i dalarna, och jag tyckte då att den hade åtskilligt av falk över sig.

Dagens fågel nummer två var en **gulnäbbad lira** som avlöste medelhavsliran vid 16-tiden. När jag nu hade medelhavsliran så klart på näthinnan, slogs jag av hur mycket större och tyngre den gulnäbbade var.

Cypern

Förmiddagen den 18 augusti lossade vi på red- den i Limassol, eftersom staden saknade djup- hamn. Det cypriotiska landskapet var vackert och böljande men sensommarens hetta och torka hade satt sina spår i växtligheten. Ca 25 gråtrutar, dvs nutidens **medelhavstrutar**, ob- serverades. Vi lättade ankar kl 13.45 och styr- de mot Famagusta, dit vi ankom vid 19-tiden. Enstaka medelhavstrutar sågs längs kusten men ingenting annat i fågelväg.

Lördagen den 19 augusti var jag inne i Fama- gusta ett par timmar och fick ett väldigt posi- tivt intryck. Att denna lilla stad var en del av världen vittnade de enorma mängderna Coca- Cola-skyltar vältaligt om; nästan vartenda hus ståtade med en egen skylt. Fåglar var det däremot ont om. Jag lyckades hitta en ensam **grå- sparv** i centrum, inget annat. I hamnen sågs 2 medelhavstrutar.

Besked kom om att efter ytterligare några hamnar här i östra Medelhavet blir det sedan raka spåret till Finland, dvs tolv dygn oavbrut- et till sjöss.

Syrien

Nästa land blev Syrien. Vid 5-tiden på morgo- nen kom vi till Latakia. Vi låg visserligen inn-

anför vågbrytaren men inte vid kaj, så någon möjlighet att komma i land fanns inte. I ham- nen syntes två trutar. Strax efter det att vi lättat ankar klockan 13.30 och styrt söderut längs kusten, kom 4 **gulnäbbade liron** flygande rätt nära på babordssidan. Min livslista för Syrien består än i dag av dessa två arter, **medelhavs- trut** och gulnäbbad lira, och som läget i landet är nu lär det inte bli flera.

Beirut

Redan på kvällen samma dag, den 20 augus- ti, kom vi till Beirut och ankrade ute på red- den. Staden utgjorde en mycket tilltalande syn i kvällsmörkret med alla ljus som liksom vå- ningsvis klättrade uppför bergen.

Något fel på planeringen måste det ha varit för vi låg hela nästa dag i Beirut utan att kunna lossa vår last. Men det var full fart på annat vis. Så fort vi gått in till kaj och lagt ut land- gången välldes det in libaneser över fartyget: en tvätterska under ivriga rop ”vaska, vaska”, två vykortsförsäljare, en penningväxlare, en skjortförsäljare, en skomakare, två frisörer och ett antal andra. Allihopa visade sig vara trevliga människor.

Vid middagstid hade besättningen livbåtsöv- ning. Skandal från början till slut! Det tog 27(!) minuter innan livbåten kom i vattnet. Få visste vad de skulle göra och ingen hur. Allt var igenrostat eller fungerade inte av annan orsak. Vidare genomfördes inte övningen helt, eftersom bara tio man klättrade nerför repste- gen (kändes överraskande högt och svajigt, kunde jag konstatera). Samrodden var också av löjeväckande slag men något annat var ju inte att vänta.

Beiruts hamn visade sig vara helt fågeltom och jag såg inte ens en trut på hela dagen. Dä- remot vimlade vattnet av små fiskar.

Den 22 augusti lossade vi i Beirut hela dagen. Jag hade ett par timmar ledigt och gick ut på stan med min mässuppassarkollega. Omedel- bart utanför gaten dök det upp en bara alltför tjänstvillig individ, som ville visa oss allt som

Gulnäbbad lira

Foto: Björn Albinson

fanns i stan. Då det var helt omöjligt att skaka honom av sig, beslöt jag och min arbetskamrat, en väldigt sympatisk 16-åring från Borlänge, att dela på oss så att åtminstone en av oss blev fri. Det blev jag och till fots och med taxi genomkorsade jag sedan ensam staden.

En liten *Streptopelia*-duva visade sig vara en karaktärsart för Beirut. Jag såg rätt många inne i stan, och vid sädesupplagen i hamnen fanns det säkert 200. Vilken art det var visste jag inte då. Den bestämningslitteratur jag hade med mig var Peterson, Mountfort & Hollom, "Europas fåglar", som alltså inte omfattade Libanon, och Alexanders tidigare nämnda "Birds of the Ocean", som förstås inte behandlade några landfåglar. I efterhand var det dock lätt att konstatera att Beiruts slanka små duvor var **palmduvor**. (Svenskt namn är numer senegalduva).

Klockan 14.45 den 23 augusti lämnade vi kajen. Utsatt tid var 15.00, vilket gjorde att "trikarn", dvs elektrikern, höll på att bli akterseglad. Han kom efter i en liten båt när vi hunnit ett stycke ut och klättrade

blek och upphetsad ombord på Thuleland.

Mot Alexandria

Så fort vi hade lagt ut, hade jag tid för 80 minuter på akterdäck. Genast började en gammal **silltrut** följa efter båten. Som häckfågel fanns, och finns, inte arten närmare än i Östersjön, så kanske var detta en svensk fågel som nu befann sig på Afrikaflyttning.

Strax därpå vimlade det av lror. Det var

omöjligt att räkna dem men det var minst 50 **gulnäbbade** och minst 20 mindre lror av *yelkouan*-typ, alltså **medelhavslror**. Några gulnäbbade lror syntes sedan mest hela tiden. Efter en halvtimme ökade de på nytt och jag kunde räkna 26 + ca 15. Tydligt uppehåller sig denna art gärna i kustnära vatten med land i sikte.

Den 24 augusti hade vi vinden rakt från sidan, hela Medelhavet låg alltså på och Thuleland med sina nästan tomma lastutrymmen rullade

Senegalduva, i texten kallad vid sitt gamla namn *palmduva*, var vanligt förekommande.

Foto Charles J. Sharp

kraftigt i den gropiga sjön. Jag fick på nytt en rätt allvarlig släng av sjösjuka. Hade jag bara fått vara på däck hade det gått bra men i den kvava, syrefattiga luften i fartygets inre bland matrester och disk var det värre.

Ett förmiddagsspass på akterdäck gav ingenting. Eftermiddagen var lite bättre. Två **delfiner** snett akteröver gladdes. De simmar alldeles under ytan, gör varsitt mjukt hopp och försvinner sedan. I fågelväg syns tre obestämda liror och en obestämd **tärna**; observationsförhållandena är verkligen svåra. Vidare 4 **medelhavstrutar**.

Alexandria

24 augusti. Alldeles utanför vågbrytaren i hamnen observerades 3 ex. av en gammal bekant från Sydsveriges kuster: **småtärna**. Arten är i själva verket ganska spridd runt Medelhavet även om dessa råkade bli resans första.

Tillsammans med småtärnorna också 4 obestämda *Chlidonias*-tärnor. Innanför vågbrytaren räknar jag in hela 71 **medelhavstrutar** samt en utfärgad **silltrut** och en obestämd *Sterna*-tärna. Inne i hamnen lägger jag 2 **palmduvor** till den just påbörjade Egyptenlistan liksom också ett 100-tal **gråsparvar**.

En härskara egyptiska försäljare kom självfallet ombord. Alla talade hyggligt god engelska och en del hade rent av lärt sig så pass mycket svenska att de kunde göra sig förstådda också på det språket. Kommersen av väskor, bälten, sandaler, bananer, vindruvor, dadlar, diverse Color och annat föreföll god och genomfördes under alla omständigheter med iver och

Medelhavstrut med för arten karakteristisk teckning på handpennorna. Skulle benen synas skulle de vara gula som gulfotad gråtrut. Vidare skillnader mellan grå- och medelhavstrut hänvisas till t.ex. truthjälpen på webben eller annan tryckt speciallitteratur. Foto: Magnus Friberg

ihärdighet.

Mot Kreta

På kvällen den 25 augusti lämnade vi Alexandria och seglade mot Kreta. Det blåste alltså rätt kraftigt under färden dit, vi gick rakt mot vinden och det gungade åtskilligt på akterdäck. Närmare tre timmars observerande den 26 augusti gav inte ett liv.

Under resan i västra Medelhavet landade en turturduva på fartyget och senare under resan följde en turturduva fartyget i närmare en timme.

Denna fågel är dock fotograferad på Öland.

Foto: Birdnerds

Kreta

Under natten till söndagen den 27 ankrade vi i Chania (antikens Kydonia) på nordvästra Kreta. Detta var den nionde och sista hamnen på värmen. Härute på redde sågs en **gulnäbbad lira** – arten uppehåller sig som sagt ofta landnära – och ett par **medelhavstrutar**. Ön såg kargare och ogästvänligare ut än det mjukt böljande Cypern.

På förmiddagen löpte vi in till kaj och började lasta vindruvor. Jag var inne i stan ett par sena eftermiddagstimmar. Den föreföll ganska trevlig men naturligtvis låg det för dagen något söndagsaktigt stilla över den. Det mest utmärkande för Chania var det makalösa antalet souvenirbutiker. Och alla höll de öppet. I fågelväg sågs bara en stor flock **tamduvor**, en **ladusvala** och en **tornsvala**. Inga vilda **steglitser** men däremot några stycken i ett par små burar. Arten är en populär burfågel överallt runt Medelhavet.

Vi låg kvar i Chania också nästa dag. Det blåste hela tiden friskt men samtidigt svalkande. Kanske kunde man i den friska nordvästvinden ana en första förvarning om de kommande höststormarna. På kvällen lämnade vi Chania och satte västlig kurs.

Söder om Joniska havet

Den 29 augusti kl 05.40 vaknade jag av ett våldsamt klirrande och dunsande; mina Coladrycker från olika länder flög kors och tvärs i hytten. Fartyget rullade betydligt värre än någon gång förut och jag anade förödelsens stygelse på mässdurken. Mycket riktigt: tomatketchup över halva durken. Innan jag dukade för frukost fick jag lägga våta dukar på borden för att inte allting skulle rutscha av.

Jag kände åter av sjösjukan här nere i båtens kvalmiga innandöme. Lyckligtvis mojnade vinden sedan tämligen snabbt.

Besked kom om att vi inte går direkt till Helsingfors utan först gör ett besök i hemmaham-

nen Göteborg. Att kajka runt i Östersjön ett par höstveckor kändes inte lockande; chansen att se några trevliga oceanfåglar måste betraktas som noll. Och vid besöken i kommuniststaternas hamnstäder skulle man inte ens kunna gå i land för att se sig omkring. Det var alltså läge att mönstra av redan i Göteborg.

Dagen bjöd på två fåglar: på morgonen sågs en **gulnäbbad lira** genom ett fönster och under eftermiddagens spaningspass en **brushane** som följde efter fartyget ungefär en kvart.

Västerut över Medelhavet

”Spegelblankare såg du sällan
Medelhavet, havens hav.”

I ytterligare tre dygn, 30 augusti–1 september, stävade vi nu västerut över Medelhavet. Den första dagen låg havet för ovanlighetens skull spegelblankt. Trots ett visst dis var det därför lätt att upptäcka ett 10-tal **gulnäbbade lror** när förmiddagspanandet från akterdäck påbörjades. Eftersom lastutrymmena var nästan tomma, fick dock maskinerna fartyget att skaka så kraftigt att det ändå var svårt använda kikaren.

Utöver de sysslor som förekom varje dag hade jag idag ett par extrauppgifter: svabba durken och avfrosta kylskåpet. Det blev därför kortare skådarpass än vanligt. Varje gång jag tittade ut över havet, från tio på förmiddagen till sena eftermiddagen, fanns emellertid en eller flera gulnäbbade lror i sikte. Detta blev å andra sidan dagens enda art.

Nästa förmiddag var vädret fortfarande lugnt, vackert och varmt. Förmiddagspasset på akterdäck startade kl 09.30 och gav fyra fåglar: en ung **turturduva** som följde efter fartyget närmare en timme, en obestämd ärla, en obestämd småfågel och en obestämd vadare av *Calidris*-storlek. Det är möjligt att de obestämda fåglarna lockade men det var nästan omöjligt att höra något på grund av oväsendet från maskin.

På eftermiddagen denna augustis sista dag hade vi kommit så långt västerut att den första **stormswal** visade sig. Vidare sågs en **gul-är**la, en obestämd **stenskvätta**, en **ladusvala** och en obestämd **tärna**.

Det var alltså magert med fåglar också denna dag men ändå en viss kontakt med flyttfåglar.

Den 1 september hade vi kommit långt in i västra Medelhavet. Klockan 10.30 skymtade spanska berg avlägset i norr, den första landkänningen sedan vi lämnade Kreta. Någon stor fågeldag blev det dock inte: ett halvdussin **stormswalor**, ett 15-tal **medelhavstrutar**, en gammal **silltrut**, 2 obestämda *Chlidonias*-tärnor och 3 **ladusvalor**. Stormswalorna följde efter fartyget men höll sig, som de för det mesta gör, rätt långt bakom.

Gibraltarpasserades kl 23 på natten. Det var en besvikelse, jag hade förstås hoppats det skulle ske dagtid. Nu gick jag miste både om skönhetssynen och om havsfåglarna i sundet. Och jag gick också miste om chansen att få se en glimt av det berömda sträcket av vita storkar.

Utanför Portugals kust

Den 2 september styrde vi norrut efter Portugals kust, två sjömil utanför kusten på förmiddagen, fyra sjömil på kvällen. Trots att jag hade dåligt med tid – lördagarna innebar alltid diverse extraarbete – och bara kunde tillbringa två timmar med kikaren på däck, kom detta att bli en av resans ur fågelsynpunkt mest intressanta dagar.

När jag kan påbörja observationerna vid halvelvatiden ses en fantastisk samling lror. I samma kikarbild ser jag tre arter: en **gulnäbbad lira**, en **grålrira** och 3 **mindre lror**. Tio sekunder senare får jag in en **större lira** i blickfånget. Alla arterna på närmaste närhåll och i gott ljus. Samtidigt ses också 5 **stormswalor** och en **medelhavstrut**.

Jag hinner inte smälta denna oväntade samling lror förrän jag upptäcker att havet närmast kryllar av fåglar. Ett svep med kikaren avslöjar en jätteflock stormswalor, säkert 100 stycken, ca 25 gulnäbbade lror, ytterligare en

grålrira, en obestämd **tärna** och 2 **silltrutar**. Dessvärre var det svårt att riktigt detaljstudera fåglarna på grund av de kraftiga maskinskakningarna.

Två timmar senare ser jag av en tillfällighet förutom ytterligare lror och trutar också 3 **labbar** som jagar en tärna. De ser ut som vanliga labbar men det är en snabbobs medan fartyget passerar förbi och säker är jag inte. På kvällen ses däremot en lättbestämd labb: **storlabb**.

På kvällen gungar det för mycket för att sitta på akterdäck så jag måste flytta till babords poopdäck. Det är fortfarande gott om gulnäbbade lror och dessutom kan dagens tredje grålrira bokföras. Återresans första **havssulor** ses, fem stycken varav ingen utfärgad. De följs snart av ytterligare ett tiotal.

Biscaya

Den 3 september blev resans bästa labbdag. Dagens första fågel var dock en ung **havssula** tätt följd av sex sydsträckande *Sterna*-tärnor. Men den återstående timmen av förmiddagspasset gick i **labbar**nas tecken med sammanlagt 16 obestämda, varav en flock om nio, samt en lättbestämd **storlabb**.

De obestämda var förstås alla av typen vanlig labb/fjällabb/bredstjärtad labb. För ett halvsekel sedan var kunskaperna obefintliga om hur man skilde ungfåglar av dessa tre arter åt. Men även om jag hade känt till karaktärerna hade det knappast hjälpt. Det gungade och skakade så kraftigt att jag efter en halvtimme fått flytta från akterdäck till styrbords poopdäck. Detaljstudier var inte att tänka på.

När jag vid 12-tiden tittade ut genom en babordsventil fick jag syn på en rejäl ansamling av fåglar. Snabb kikarhämtnings! Jag får flocken nästan på för nära håll så att vi passerar för snabbt. Följande hinner jag i alla fall se: Minst 25 **lror**, varav jag hinner identifiera 2 **gulnäbbade**, 2 **grå** och 2 **större**; ca 25 labbar, varav tre gamla fåglar kan identifieras som vanlig labb, alltså den art som nu kallas **kustlabb**; 3 **stormswalor**; 3 havssulor, varav

Storlabbar sågs långt ute till havs i Biscaya. De känns igen på långt håll på sin storlek och på den vita handbasfläcken. Den här fågeln är dock fotograferad på häckningsplatsen på Shetland.

Foto: Erik Christensen

en adult, en i övergångsdräkt och en årsunge; samt ca 20 måsar som jag först oreflekterat bestämmer till tretåiga måsar – det fanns ju så mycket annat jag först var tvungen att koncentrera mig på. Men det var något med storleken, kroppsproportionerna och flyktsättet som sade: **tärnmåsar**, inte tretåiga!

När jag en timme senare tittar ut genom min hyttventil kan jag i kikaren i något mera lugn och ro betrakta ytterligare 2 tärnmåsar.

Två och en halvtimme på styrbords poopdäck på eftermiddagen med land ej alltför fjärran gav en blandad men rik kompott. I det mulna och rätt kyliga vädret ses **silltrut**, **medelhavstrut**, 4 + 1 + 4 tärnmåsar, totalt 24 sydsträckande *Sterna*-tärnor, 1 + 1 storlabb, 8 obestämda kustlabbar/fjälllabbar/bredstjärtade labbar, av vilka en jagade en stormsva, totalt 17 havssulor varav ingen utfärgad, 1 grålira, en flock om ca 50 större liror, de flesta på vattnet, ett dussintal stormsvalor, 1 **brevduva** och två småflockar sträckande småvadare.

Stormsvalor är charmerande små fåglar, knapast större än en hussvala, med lätt, fladdrande flykt. Det är märkligt med dessa småttingars flygteknik tätt över ytan på ett upprört hav.

Hur bär de sig egentligen åt för att inte ständigt vinddrivas? Bland labbarna lever de dessutom extra färligt. Här handlar det från labbens sida inte om att få denna blott 15 cm långa fågel att stöta upp födan utan här är det stormsvalan själv som är bytet. I motsats till jagade tärnor och måsar står alltså livet på spel för en jagad stormsva.

Engelska kanalen

Under den tidiga eftermiddagen den 4

september gick vi ur Biscaya, där vädret denna dag hade varit glädjande lugnt, och in i Engelska kanalen. Mulet, rätt och ruggigt, intensiv båttrafik. Två och en halv eftermiddagstimme med kikaren på poopdäck och fördäck gav ett mycket magert resultat: 2 **havssulor**, en obestämd **labb**, 1 **gråtrut** + några obestämda trutar och en obestämd **tärna**.

Men eftermiddagen bjöd också på en mycket rolig observation. Strax före tre, innan jag går ner för en snabb kopp värmande kaffe, får jag syn på fem lekfulla vattendjur. Med hjälp av den medhavda F.H. van den Brink "Alla Europas däggdjur" kan jag utan svårighet bestämma dem till **öresvin**, en storvuxen delphinart som ibland också kallas **flasknosdelfin**. (Tumlare, en blott hälften så stor art, var det alltså inte. Däremot hade jag redan tidigare lärt mig att sjömännen kallade alla delfiner oberoende av storlek för just 'tumlare'.)

Nordsjön

Vid 08.30-tiden den 5 september passerade vi Dover. Det blåste kraftigt ett slag på eftermiddagen, vilket inte bådade gott för kvällen.

Lyckligtvis möjnade vinden så det blev inget om sjögång att tala om.

Dagen blev fågelfattig. Den dominerades av **silltrutar** och **gråtrutar**. Sammanlagt 7 **havssulor** sågs dock, de flesta i besynnerligt brokig övergångsdräkt. Nya resarter blev en **sädesärsla** av *alba*-rasen som trippade omkring på fördäck närmare en timme och en **sillgrissla** i vinterdräkt på vattnet. För övrigt bara en obestämd **falk**, några dito **tärnor** och en hastigt förbiflygande *Calidris*-snäppa.

Det mest anmärkningsvärda under resans sista dag, den 6 september, var en fruktansvärd åskskur med blixtar som skar kors och tvärs över himlen. Ur fågelsynpunkt blev dagen en besvikelse. Det enda lite mera speciella som sågs var en **tretåig mås** i vinterdräkt och en obestämd **labb**. Den rastande sädesärlan hade ersatts av en **stenskvätta**. En annan fågel på flyttning var en ensam **tornsvala**. Att vi nu var långt norrut igen visades av **havstrutarna**, en art som saknats sedan vi lämnade Engelska kanalen på väg söderut.

Vid 22-tiden löpte vi in i Göteborg. Jag sov en sista natt ombord på Thuleland och dagen där-

Tärnmåsar saknades i Biscaya i början av augusti men en månad senare sågs åtskilliga.

Foto: Dominic Sherony.

på tog jag tåget hem till Örebro. Efter ett par lugna veckor på hemmaplan åkte jag sedan som platschef till Ottenby fågelstation. Men det är en annan historia.

Sedda arter under resan (enligt nutida taxonomi): Sjöorre, stormfågel, gulnäbbad lira, större lira, mindre lira, medelhavslira, balearisk lira, grålira, stormsvala, havssula, drillsnäppa, brushane, storlabb, kustlabb, skrattmå, fiskmå, svarthuvad mås, gråtrut, medelhavstrut, havstrut, silltrut, tretåig mås, tärnmås, småtärna, kentsk tärna, fisktärna, skäggtärna, sillgrissla, tamduva, turturduva, palmduva, tornseglare, ladusvala, hussvala, sädesärsla, gulärsla, stenskvätta, gråsparv, steglits.

Bildgåtan

Anita Ahlberg

Bilden visar en uppförstorad liten del av en fågel. Gissa vilken art det är och vilken ålder den har. Ni kan hitta svaret på annan plats i tidningen.

I mån av plats kommer en bildgåta att finnas med i tidningen, så vi tar tacksamt emot bidrag från Er till bildgåtan.

Upptäckare får gratis medlemskap i ett år i NOF

Kent Halttunen

Den 20 mars i år upptäckte Staffan Gustavsson en ringand i Rynningeviken. Det var det första fyndet i Närke någonsin.

Nu har styrelsen för Närkes Ornitologiska Förening beslutat att Staffan ska få gratis medlemskap i Närkes Ornitologiska Förening under ett år.

Magnus Friberg får också ta emot ett års gra-

tis medlemskap i NOF för sin upptäckt av en småtrapp i Kvismaren den 8 juli förra året.

Sedan tidigare har det funnits en tradition inom Närkes Ornitologiska Förening att uppmärksamma de skådare som hittar nya fågelarter i landskapet. Det har handlat om att upptäckaren får ett års gratis medlemskap i föreningen.

Under senare år har denna tradition fallit i glömska. Men nu har styrelsen beslutat att ta upp denna tradition.

Nu har den traditionen tagits upp igenom och Staffan Gustavsson och Magnus Friberg har fått ett meddelande om att det inte behöver betala medlemsavgiften på 200 kronor för nästa år. Den bjuder föreningen på eftersom de under de senaste åren upptäckt nya arter i Närke.

Vid höstens första inomhusmöte höll Kent-Ove Hvass föredrag och visade bilder om Galapagos. Efter fikarasten berättade han om Östen o Hornbogasjön. Under fikarasten hölls dragning i lotteriet och Staffan Gustavsson gratulerades av Ulf Jorner som en av årets upptäckare.

Foto: Ulf Jorner

Staffan Gustavsson uppmärksammas för att han hittade en ringand i Rynningeviken den 20 mars i år.

– Jag hade som tur är med tubkikaren på cykeln och kunde få in fågeln när den låg i lagunen i Rynningeviken. Jag såg flera av karaktärerna och jag har visserligen sett ringand tidigare på Västkusten, men blev ändå osäker, berättade Staffan Gustavsson i samband med upptäckten.

Den 8 juli förra året var Magnus Friberg ute vid Ormkärssplattformen i Kvismaren efter ett par regniga dagar och skulle spana efter vadare. Efter en stund upptäckte han något som han först uppfattade som en spov, men när den sedan flög föll polletten ner - en honfärgad småtrapp.

– Kul, och visst är det speciellt att upptäcka ett förstafynd, berättade Magnus vid det tillfället.

Observationen av småtrapp är det första i Närke någonsin och den femte i Sverige sedan år 2000.

Staffan och Magnus är de senaste i raden av upptäckare av nya arter i Närke. Här följer en lista över de senaste fynden i Närke:

Orientseglare, Kvismaren, 15 maj 2013 (Toni Berglund, Jan Hägg)

Svarthuvad trut, Oset, 4 januari 2013 (Ove Pettersson)

Dvärgsumphöna, Oset, 19 juni 2011 (Bernt Bergström)

Sydnäktergal, Kvismaren, 23 maj 2010 (Johan Åhlén)

Skäggtärna, Oset, 9 oktober 2009

Tajgasångare, Ässön, 2 oktober 2009 (Nina och Jan Rees)

Rödhuva törnskata, Venastugan, 30 september 2009 (Lennart Eriksson) 🐦

Närkes Fågelatlas

Ronnie Lindqvist

Arbetet med Närkes Fågelatlas är i full gång och målet är att producera en redovisning av resultatet i form av en bok i stil med Skånes och Hallands Fågelatlas. Det är ett stort arbete som delas av många personer i Närkes Ornitologiska Förening. Det första steget är naturligtvis att färdigställa och jämföra resultatet med Atlas 1 som gjordes för mer än 30 år sedan. Många förändringar har skett i vår fågelfauna och resultaten är både förvånande och förväntade.

Layout- och redaktionellt arbete börjar få sin form. Kartproduktionen likaså.

För att detta ska bli det praktverk som förväntas krävs en stor arbetsinsats av många personer men det behövs även lite mer information från skådare i Närke. Framförallt måste skeenden i vår närmiljö som påverkat fågelfaunan, positivt eller negativt, belysas. Likaså historiska aspekter på förändringen av fåglarnas utbredning. Detta kan vara allt möjligt. Igenvuxna grustag, utdikningar, förändrad boskaphållning, förändrat skogsbruk, etablering av industrier, nedläggning av industrier och liknande på lokalnivå är intressant.

Känner du att du vill bidra med någon form av information tas detta tacksamt emot av redaktionen för Närkes Fågelatlas.

Dessutom behövs bilder i stora mängder. Digitala bilder av god kvalitet, visande en Närke-häckfågel med någon form av häckningskriterium i bilden. Det kan till exempel vara fåglar som sjunger eller samlar mat till ungar.

Välkommen att kontakta atlasinventeringen Närke genom Ronnie Lindqvist

Tel: 070-262 14 17 eller via mail: [lindqvist_ronnie\(a\)hotmail.com](mailto:lindqvist_ronnie(a)hotmail.com)

Bilder ska sändas direkt till Billy Lindblom på mail: [billy_90lindblom\(a\)hotmail.com](mailto:billy_90lindblom(a)hotmail.com)

Är du intresserad av ett eget exemplar av den kommande boken går det bra att skicka in en förhandsanmälan om det till: [lindqvist_ronnie\(a\)hotmail.com](mailto:lindqvist_ronnie(a)hotmail.com) 🐦

20

DET ÄR NU BÖRJAN AV SEPTEMBER, SOM VI KAN SE SVALORNA I STÖRRE FLOCKAR, SÖKA SEJ TILL VASSRIKA SJÖAR FÖR ATT ÖVERNATTA. DET ÄR FÖRSTÅS LADUSVALORNA OCH ENSTAKA BACKSVALOR. VI KAN HÖRA DERAS SÖR L OCH PIPAND SOM FÖRSTÅS HANDLAR OM UPPBROTTE. VI KAN OCKSÅ SE DEM SOM ETT FÄRLBAND PÅ VÅRA LEDNINGSTRÄDAR, SJÄLV HAR JAG SETT ETT UPPBROTT DÅ DE MED ETT GEMENSAMT KVITTER FAR IVÅG. HUSSVALAN OCH TORNSEGLARNA FAR IVÅG I MINORE GRUPPER, RESAN ETT BRA HULL, PÅ LÅNG RESVÄG TILL TROPISKA AFRIKA, DÄR MÅNGA FAROR DYKER UPP EFTER VÄGEN. DET KÄNNES TOMT NÄR SVALORNA ÖVERGER OSS PÅ HÖSTEN, MEN OM 9 MÅNADER ÄR DE TILLBAKA FÖR ATT HÄCKA. TACK FÖR I ÅR VÄLKOMNA NÄSTA ÅR SÅDE 6 ÅRIGA MARIA NÄR VI SÅG PLOGFORMAR AV FLYTTFÅGLAR.

Sven Åke Josefsson vår numera avlidne medlem från Östansjö var en mycket flitig rapportör. Många kommer också ihåg honom som medlem i Fågelakuten. I samband med att han lämnade sin årliga tornfalkrapport för år 2008, som tidigare har publicerats i FiN, bifogade han några allmänna funderingar som vi tycker kan vara värda att publiceras. Se vidstående skannade avsnitt av honom. 🐦

Här matas det ordentligt inför kommande flygturer.

Foto: Torbjörn Lorin

Falkutsättning i Närke 2016

Leif Bertilsson

Den 27 juni anlände två falkar från Nordens ark som placerades ut på lantmännens silo i västernärke. Vi var ca 12 personer som traskade de 144 trappstegen upp till hackingboxen där falkarna placerades. Falkarna var födda i olika kullar så när vi placerade ut dem i buren var det första gången de träffade varandra. Allt gick bra vid första mötet så nu fick de bekanta sig fram till den 2 juni då de släpptes ut ur buren. Vi var några stycken som samlats för att hålla koll på om det skulle gå bra med första flygturen. Allt gick bra och efter en kort stund gjorde båda falkarna sin första flygtur för att orientera sig i området de hamnat vid. Matning och tillsyn fortgår fram till den 11 juli då Michael upptäcker en 2k+falk vid matningen som senare visar sig vara en av de falkar som släpptes ut här under 2015. Det var roligt att konstatera att det gått bra för en av falkarna som släpptes under förra året. Vid ytterligare tre tillfällen sågs tre falkar hämta mat och den 13 augusti avslutade vi matningen och hoppas att allt går bra för falkarna över vintern. Ormvråk, havsörn, brun kärrhök och duvhök var andra rovfåglar vi såg i samband med bevakningen av falkarna. 🦅

"2k falken" som vi satte ut 2015 och som kom på återbesök i år.

Foto: Jonas Forsberg

Brev från Erik Rosenberg

Redaktionen

Örebro 7/12 1955

Herr Curt Turbin

Kålltorp

Jag har med stort intresse tagit del av Edra iakttagelser över lövsångarnas bo och ägg. Tyvärr är jag icke kompetent att göra något bestämt uttalande i oologiska frågor. Enligt min erfarenhet varierar lövsångarens ägg betydligt, starkt och svagt fläckiga, från prickiga o.s.v. här i Mellansverige. Nu vet man ju att här går en rasgräns, men fältornitologiskt torde dess spela mindre roll, då fåglarna i Sydsverige och Lappland sjunga och uppträda ganska identiskt, och ej heller vad bona beträffar har jag kunnat se annat än att de nordliga äro vitare inuti beroende på tillgången på fjädrar av vinterripor.

Fågelhonor tyckas i allmänhet individuellt alltid lägga likadana ägg.

Annorlunda ägg utvisa alltså nykolonisering. Bland de små lövsångarna torde omsättningen vara rätt stor. Men att tyda detta annat än som en lokal omgruppering av fåglar med olika arvsanlag är nog litet förhastat.

För en del år sedan efterlyste numera dr Arne Lindroth svenska anteckningar av bofinkbon. Det gällde om äggen voro av röd eller grön typ och om dessa voro i bon i gran eller i lövträd. Hans teori var att bofinken invandrat dels från S. dels från N.O. och att den sistnämnde, som hade röda (eller var det gröna?) ägg föredrog barrträd för häckning. Det har emellertid aldrig hörts av hur det gick med den undersökningen, och jag tror inte att det heller ledde till något.

Mosnäpporna, som häckar i Bottenvikens skärgårdar, ha något annorlunda tecknade ägg än de, som bo i fjällen har det berättats mig. Jag skulle dock tro att skärgårdspopulationens ägg dock falla inom ramen för fjällpopulationens variation och att det är ganska naturligt att inom en isolerad, relativt litet bestånd en viss typ blir fixerad.

- Ja så kan man resonera hit och dit i det fascinerande ämnet Fåglar!

Det var roligt att höra att kornsparven håller sig uppe i Västergötland. I Skåne är det ont om den trevliga fågeln nu i jämförelse med förhållandet i 1920-talets början, då jag var tillsammans med dem där. Karvik i Vänersborg följer nu Västgötafåglarna.

Hjärtlig hälsning!

Erik Rosenberg

Prov på Erik Rosenbergs skrivstil i !:a stycket

Jag har med stort intresse tagit del av
Edra iakttagelser över lövsångarnas bo
och ägg. Tyvärr är jag icke kompetent
att göra något bestämt uttalande i oologiska
frågor. Enligt min erfarenhet varierar

Bakgrund till brevdonationen

Från en Västgötaskådare, Sören Jägmarker, har vi fått originalet av ett brev som Erik Rosenberg skrev som svar på brev som han fått från Kurt Tubin i Herrljunga. Sören har vidarebefordrat det till Örebro med förhoppning om att det skall ingå i samlingarna efter Erik. Han lämnade det med kommentarerna:

Brevet är daterat Örebro 7/12 1955 och ställt till Curt Turbin i Kålltorp, vilken är samme man som Kurt Tubin i Herrljunga. Sistnämnde gick bort 2002. Han var en stor boksamlare, naturaliesamlare och tyvärr också äggsamlare. Han har i brev till Rosenberg diskuterat bl. a. lövsångarens bo och ägg. Naturligtvis utan att nämna något om sitt äggsamlande. Vid sin bortgång donerade Kurt sin fastighet, belägen centralt i Herrljunga och sina samlingar till Herrljunga Hembygdsförening där han var hedersledamot. Hembygdsförening har bett mig vara behjälplig med avyttring av naturaliesamlingen inkl äggsamlingen. Genom mina personliga kontakter har jag förmått Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm att ta hand om äggsamlingen.

Brevet från Rosenberg känns som det hör hemma hos er i Närke där han kom ifrån. Många samlar på "reliker" efter stora och beundrade människor. Någon större än Erik Rosenberg finns icke på ornitologins himmel.

Redaktionen har låtit skriva av brevet och låter våra Närkeskådare ta del av det innan det hamnar i något arkiv. 🐦

Hemsidan
www://birdlife.se/nofnet

Kent Halttunen

Läs mer på hemsidan för Närkes Ornitologiska Förening: <http://www.sofnet.org/nofnet>

Flera rariteter upptäcktes den 2 juni

Den 2 juni var en dag då det upptäcktes flera rariteter i Närke. Kjell Johansson upptäckte en lundsångare utanför Lekhyttan i Kilsbergen, Per Karlsson Linderum såg en biätare i Sköllersta och Staffan Ullström fotograferade en mindre skrikörn i Kvismaren. Lundsångaren var första fyndet sedan 2007 om man bortser från det som ringmärktes i Kvismaren 2014. Biätaren var det andra fyndet i Närke, det förra var 1985. Mindre skrikörn sågs senast i landskapet 2012 och 2008.

- Det beror på det högttryck som bildats med varma östliga vindar som svept upp till våra breddgrader, och då följer många ostliga arter med, säger Johan Åhlén som sitter med i Regionala rapportkommittén.

Närkeskådarna vann Nationalcykelrallyt

Nio skådare från Närke deltog när Nationalcykelrallyt genomfördes den 4-12 juni. Idén med den lättsamma tävlingen är att cykla och kryssa fåglar under en veckas tid. Man betalar sedan en krona per kryssad art och pengarna går till något välbehövligt projekt, i år till Ottenby fågelstation. Samtidigt är det också en tävling mellan de olika rapportområdena i Sverige. De nio skådarna i Närke vann med totalt 134 olika kryssade arter under en dryg vecka. Två deltagare från Närke, Kjell Johansson och Kent Halttunen, cyklade ihop över 100 arter under veckan. Cirka 30 deltagare runt om i landet deltog, och totalt skänktes 5713 kronor till Ottenby fågelstation.

Lyckad nattfågellyssning

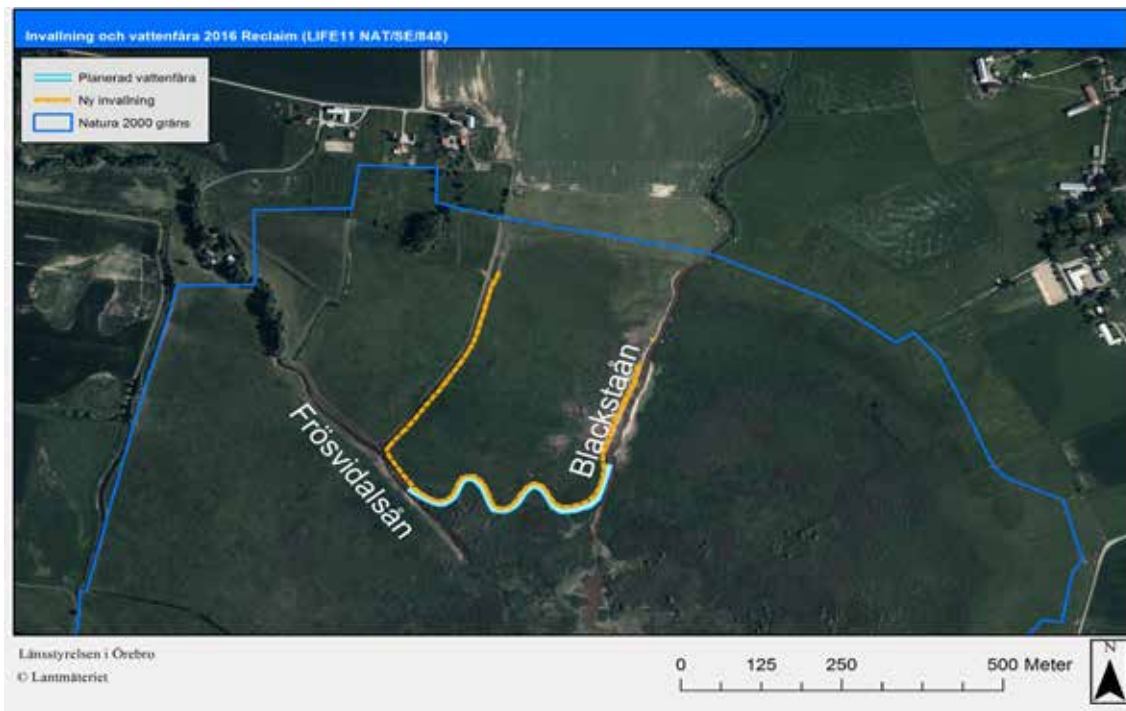
Hela 19 personer under ledning av Ronnie

Forts, på sid 26

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Tysslingen, pågående arbeten

På bilden schaktarbetena. I bakgrunden ses Rännesta med svanräkningsplatsen och ladan utefter Åkerbyvägen. Maskinen håller på att fylla på jordvallarna. Man använder det befintliga jordmateriet. Man garderar sig för att det inte är tillräckligt ogenomsläppligt genom att i vallen vertikalt placera en spärr av platonskivor. Det är dessa som lagts ut inför nedgrävningen.

Utanför vallen kommer det att bli en vattenspegel mot sjösidan så som bilden visar. Avsikten är att åarna vid hög-vatten skall kunna fylla på invallningen när sjövattnet minskar. På samma sätt som vid invallningarna i Oset kommer plastledningar grävas ner som bräddavlopp för att möjliggöra sänkning av nivå i invallningen när den behöver torrläggas.

Brushane. Foto: Per Wedholm

Tysslingen - en sjö i förändring

Välkommen till en dag om fåglar, natur och människor

Lördagen den 1 oktober bjuder vi in till en dag om sjön Tysslingens resa tillbaka till en öppen, fågelrik slättsjö.

Något av det som händer kring Tysslingen under denna dag är:

- Premiäröppnande av den nya utställningen om Tysslingens natur och kulturhistoria i den före detta transformatorstationen i sjöns södra ände (det röda tegeltornet)
- prova på att skåda fågel med hjälp av vana fågelskådare på flera platser runt om sjön
- följ med på en guidad tur där du får veta mer om restaureringen, områdets naturvärden och hur de sköts

Samlingspunkt för många av dagens aktiviteter kommer vara vid Rånnesta, där det även kommer finnas möjlighet att köpa fika.

Välkommen till Tysslingen den 1 oktober klockan 11-15

Nygrävda vattenspeglar vid Norra Svalnäs.
Foto: Johan Wretenberg

Länsstyrelsen
Örebro län

Från Hemsidan s. 23

Lindqvist hängde med på nattfågellyssningen som denna gång sökte sig mot Kvismaren och vidare mot Svennevad. Vid Husön i Kvismaren hördes bland annat kärrsångare och gräshoppssångare. Vid Ormkärret lyssnade deltagarna på flodsångare och vid Sörbysjön hördes flera trastsångare och rördrom. Turen gick vidare till Västra rakan. Där satt inte bara en, utan två vaktlar och spelade flitigt. Nu bar det av till Bavlingeskogarna utanför Svennevad där alla fick möjlighet att uppleva nattskärans spelande. Exkursionen avslutades med att deltagarna fick lyssna på en busksångare i Norrbås.

Rekordstora kullar av tornfalkar i Vretstorp

I mitten av juni ringmärktes 37 tornfalksungar från åtta olika holkar i trakten av Vretstorp.

- Det var ovanligt stora kullar i år med flera holkar som hade både sex och sju ungar, berättar Mårten Gustavsson som är en av dem som ringmärkte tornfalkarna.

Projektet att gynna tornfalkar i trakten har pågått sedan 2001. Eldsjälen Sven-Åke Josefsson började sätta upp holkar åt tornfalken och sedan dess har man också ringmärkt falkar som häckat i holkarna. Totalt har 404 tornfalkar ringmärkts.

Länsstyrelsen tillåter skyddsjakt på 500 storskarvar

Länsstyrelsen i Örebro tillåter under 2016 att maximalt 500 storskarvar får skjutas i Hjälmarén, den del som ligger i Örebro län. Det handlar om skyddsjakt för att minska skadorna för yrkesfiskarna i området.

Närkes Ornitologiska Förening har yttrat sig över skyddsjakten. I sitt remissvar betonar NOF vikten av att skräntärnornas situation bevakas på ett fullödigt sätt. Därutöver ansåg föreningen föregående år bland annat att antalet skarvar som får skjutas bör sänkas till 200 då man troligen kommer att nå samma skrämseleffekt.

50 nya fågelskär upptäckta i Hjälmarén

Förra sommaren genomförde Länsstyrelsen en omfattande inventering av sjöfågellivet i

Hjälmarén. Ornitologer och båtförare igenomsökte sjön och räknade skrattnås, fiskmås, gråtrut, havstrut, fisktärna och storskarv. Även andra arter noterades.

En tidigare inventering visade att det fanns 56 kända lokaler i Hjälmarén där det fanns häckande sjöfåglar. Förra årets inventering visade att 30 av dessa vartill aktiva. Lite förvånande var att inventerarna hittade 50 nya aktiva fågelskär. Det fanns alltså under förra året 80 aktiva fågelöar och skär.

- Det blir ju intressant att följa utvecklingen eftersom vi ska försöka genomföra inventeringen regelbundet i framtiden. Då kan man se förändringar. Dessutom får vi en bra lägesbild om det blir tal om exploateringar i området, berättade Helena Rygne på länsstyrelsen i Örebro i samband med att inventeringen genomfördes.

Skyddsjakt på vitkindade gäss i Harge

Länsstyrelsen har gett tillstånd till att 15 vitkindade gäss får skjutas i Hargebaden. Det är en utökning jämfört med tidigare år då högst 10 individer fick skjutas. Tanken med skyddsjakten är att gässen ska skrämmas från badplatsen och att risken för nedsmutsning därmed ska minskas. Närkes Ornitologiska Förening har i år inte fått möjlighet att ge synpunkter på skyddsjakten av den fredade vitkindade gåsen.

Kjell Johansson cyklar mot rekordkryss

Kjell Johansson ser ut att gå mot en seger i årets ekoskådningsstävling, en tävling som går in på sin fjärde säsong. Fram till början av september har Kjell kryssat ihop 213 arter på sin ekolista. Därmed har han redan, när fyra månader återstår, passerat förra årets rekordnotering (Bengt Jalsborn 212 arter). Det är tolv skådare som deltar i årets ekoskådningsstävling. Det handlar om att kryssa fåglar på ett miljövänligt sätt genom att gå, cykla eller åka kollektivt.

Minikurs om hur man artar vitfåglar

Närkes Ornitologiska Förening har under tidigare hösten genomfört en kortkurs om hur

Här är de som deltog på den vitfågelkurs som Närkes Ornitologiska Förening arrangerade. Från vänster: Mats Karlsson, Gun Isacson, Bengt Österberg, Anita Björk, (skynd Eva Georgii-Hemming), Annika Kihlgren, Urban Tholén, Bitte Korslid, Gunilla Persson, Bengt Jalsborn, Christer Tegebro, Thord Eriksson och Jan Korslid. Saknas på bilden: Kjell Johansson och Stellan Andersson.

Foto: Ronnie Lindqvist

man artbestämmer vitfåglar. Under ledning av Ronnie Lindqvist har 15 personer träffats två vardagkvällar i Föreningarnas Hus i Örebro för teoretisk genomgång, och kursen avslutades med en exkursion till södra Hjälmarsstranden.

Första kvällen blev det en genomgång av de vanligaste arterna: skrattnås, dvärgmås, fiskmås, gråtrut, havstrut och silltrut. Bilder med både unga och gamla individer diskuterades flitigt.

Andra kvällen handlade om det mer komplicerade ämnet "Hur skiljer man grå-, kas-pisk- och medelhavs-trut?"

Minikursen avslutades med deltagarna under en exkursion

till Hjälmaren fick prova om teori och verklighet stämmer överens.

Leif har ädelkryssat bäst i Närke

I år har en ny krysstävling startats bland skådarna i landskapet: Ädelkryss i Närke. Tävlingen har kommit till för att stimulera till att upptäcka arterna på egen hand, och inte åka och kryssa på andras upptäckter. En av dem som lyckats bra med det i år är Leif Sildén. Han leder tävlingen och har en bit in i september hittat 197 arter på egen hand i Närke.

- Jo, men visst är det kul att försöka hitta egna arter, även om det bara handlar om vanliga fåglar, säger han.

Det är 13 skådare som deltar i tävlingen och de har gemensamt till början av september hittat 224 av de totalt 237 arter som observerats i landskapet i år.

Trastsångare. Hördes under nattfågellyssningen. Påminner om rörsångare men större och kraftigare. Mycket ljudlig och kraxig sång "karra-karra-karra-krie-krie-krie-tr-trr"

Foto: Birdnerds

- Även om man inte hittar en superraritet är det ändå kul att på egen hand upptäcka arter som till exempel fjällpipare och busksångare,

säger Leif Sildén, ledare i Ädelkrysstävlingen. 🐦

OBSat i Närke marker perioden maj - augusti

Ove Pettersson

Ett godtyckligt urval av noteringar från rapportsystemet Svalan. Inriktningen ligger på sällsynta fåglar, avvikande mängder eller udda tidpunkter för vanligare arter. Kort sagt - en skvalerspalt i god veckotidningsanda. Urvalet är således helt subjektiv och artikeln bör därför inte citeras i andra alster om fåglar i Närke.

Det är sista veckan i augusti och solen skiner från en klarblå himmel med höga vita cumulusmoln. Perfekt att sitta tillbakalutad i trädgården med kikaren i högsta beredskap och njuta av påfågelöga, sorgmantel och rapsfjärilar som fladdrar omkring. Höjer blicken mot skyn och ser några tornseglare glida runt och det känns som om sommaren aldrig ska ta slut. Plötsligt plingar det i mobilen som från en väckarklocka. **Blåhake** i Kumla på Närkelarmet. Och när jag tittar upp sträcker flera **bivråkar** på hög höjd spikrakt mot söder. Sommardrömmen blev höst på ett ögonblick. Och hög tid att sammanfatta den fina sommaren 2016.

Sjö- och hönsfåglar

Enstaka **sädgäss** har siktats vid Välakärret, Viby, 20/6 och på Killingeåkern i Kvismaren 3-7/7. En **bläsgås** fanns fortfarande vid Åslaholmen 3/6. **Vitkindad gås** har häckat vid Oset och fortsätter att öka i antal. 120 ex vid Oset 26/7 och 145 ex vid Fårhagen, Boglundsängen, 23/8 vittnar om det. Marina sjöfåglar ses sparsamt i våra stora sjöar. Hans Waern hittade 33 rastande **sjöorrar** vid Nydalen 7/6 samt en flock om 20 **svartor** samma dag. Vid Hins-torp, Olshammar, sågs dessutom en ensam sjöorre 21/7. Även denna sommar har enstaka

salskrakar hittats i vårt område. 1 ex i Vibysjön 2/6, 1 ex vid Näsby, Oset, 19/6 samt 1 ex i Rysjön, Kvismaren, 29/6 – 14/8. Hela 159 rader med rapporter om **vaktlar** finns i Artportalen under sommarperioden. Glädjande att så många spelande vaktlar noterats utanför det vanliga slättlandskapet. Kräcklinge, Rinkaby, Fjugesta, Hallsberg och Hjortkvarn har alla haft fint besök i vallåkrarna. Vid Ängs-holmen, Tysslingen, stöttes en kull **rapphöns** med 15 ungar i sällskap med en föräldrafågel 12/7. Övriga noteringar är 2 ex vid Gräve 1/6, 1 ex vid Björka Lertag 5/6 samt 1 ex utanför Odensbacken 26/6. **Smålom** har setts på flera platser i Kilsbergen. Något förvånad blev nog Lennart Eriksson när en smålom drog över Örebro och passerade Blåklintstigen 14/8. Annars är ju den adressen mer känd för sina turkdovor. Antalet **ägretthäger** som besöker landskapet fortsätter att öka. Den 7/8 kunde hela 9 ex räknas in från Åslaholmen. För sommarperioden finns hela 117 rader med observationer i Artportalen och nästan alla i Kvismaren. Ägretthäger har även noterats med 1 ex vid Södra Tysslingen 31/5 samt 1 ex vid Välakärret, Viby, 3/6. Lennart Augustsson hade turen att få se en svart stork över Rysjön, Kvismaren 22/6.

Rovfåglar och vadare

Båda arterna **glador** har även denna sommar setts lite varstans i landskapet. I samband med slåtter dök tre bruna glador upp vid Geråsen, Viby, 1/6 och vid Ökna Utmarker, Kvismaren, fanns två röda glador 9/6. Osäkert om några **röda glador** har häckat men 4 ex i Tanntorp, Hjortkvarn. 6/8 och en ungfågel (1K) på samma plats 31/7 är spännande noteringar. Dessutom sågs en ungfågel (1K) vid Berga äng, Kvismaren, 27/8. En av de ovanligt många **stjäpphökar** som sågs i landskapet under april-maj stannade kvar i Kvismaren ända till 9/6. En ungfågel född 2015 (2K) som de sista dagarna höll till kring Kilsgården, Kvismaren. Höstens första passerade Ormesta Holme, Oset, redan 17/8. Ytterligare noteringar är 1 ex Sörbysjön och Menigasker 27/8 samt 1 ex vid Venastugan 31/8. Samtliga ungfåglar. Och fler lär det bli. Hane av **ängshök** har konstaterats vid Ekeby 30/5, Dyringe 8/6, väster om Kumla 19/6 samt vid Löten, Kvismaren, 30/7. Första ungfågeln (1K) passerade Näsby, Oset, 17/8. Noteras kan också att en hel del **blå kärrhökar** har setts på olika lokaler under sommaren. **Bivrak** rapporteras allt mer sällan från våra marker. Riktigt glädjande var det då att få se 12 individer av denna art sträcka söder ut över Västra Oxhagen, Örebro, 23/8. Från Ormesta Holme, Oset, noterades 13 ex på sydsträck 31/8. En av sommarens rariteter blev den **mindre skrikörn** som Staffan Ullström skickligt upptäckte lågt över Öbyåker, Kvismaren, när den sträckte mot NO 2/6. Staffan lyckades fånga örnen på bild och åldern kunde säkras till en fågel som troligen var i sitt tredje kalenderår. En given omslagsbild på nästa nr av FIN? En **kungsörn** har setts i Kvismaren både 14/6 och 14/8. Utöver **aftonfalken** som höll till vid Åslaholmen i maj har sådana rapporterats från Boängen, Fälersta, 13/6 samt vid Rysjön 8/7. **Kornknarr** har hörts från ett 20-tal olika lokaler. Säkert är det delvis samma fåglar som rör sig mellan olika åkrar. Nackdelen med en solig och fin juli/avg är att färre arktiska vadare rastar. Intressanta noteringar är dock 24 **kustpipare** över Öby kulle 7/8, 53 **kustsnäppor** vid Söd-

ra Tysslingen 5/8, samt 75 kustsnäppor över Näsby, Oset, 16/8. Som mest har 7 **spovsnäppor** setts. Från Hjälmarén har Leif Sildén rapporterat följande antal **sandlöpare**: 1 ex 3/8, 1 ex 6/8, ytterligare 8 ex 6/8 samt 1 ex 21/8. Glädjande är ovanligt många noteringar av **myrsnäppa** i sommar. De sista vårsträckarna sågs 28/5 med 2 ex vid Välakärret, Viby, samt 7 ex på Hammarbotten, Kvismaren. 1 ex rastade i Boglundsängen 16/6 och 21-28/7 fanns ytterligare en myrsnäppa på samma plats. En **dubbelbeckasin** sågs 12/8 i Tysslingen norr om Svalnäs gård. **Rödspov** av rasen Islandica rastade vid Lillängen 31/5 – 1/6. Ytterligare ett ex dök upp i Oset 11/8. Troligen samma fågel sågs senare 24/8 och 27/8 vid Boglundsängen. Artportalen innehåller många rapporterade **myrspovar** under hela perioden. Sist för våren blev den flock om 170 st som sträckte över Norra Vättern 31/5. 1 ex sågs tillfälligt vid Lillängen, Oset, 22/6. Sommarens högsta noteringar blev måttliga 79 ex i Kvismaren 30/7 samt 68 ex i Boglundsängen 1/8. För oss ovanligt stora flockar med **storspovar** sträckte söderut vid midsommar. 95 ex över Löten, Kvismaren, 22/6 och 115 ex vid Boglundsängen 23/6 är värt uppmärksamhet. **Småspov** har också setts sträcka söderut. Kring Nyckelgrundet i Hjälmarén sågs två **roskarlar** 16/8 samt 3 ex 21/8. En ung roskarl gästade Rosenbergspölen 24 - 27/8.

Måsar, duvor och ugglor

Vid Kvismaren har minst 1 par **dvärgmåsar** lyckats med häckningen. Som vanligt stora ansamlingar i Södra Hjälmarén under juli/avg. Så många som 640 ex sågs från Lappe 7/8. Två noteringar om **silltrut** föreligger. 1 ex vid Marieberg 5/6 samt 1 ex av rasen Fuscus vid Södra Lunge, Hjälmarén, 18/6. En **skräntärna** höll till i Rysjön större delen av juni. Från Nyckelgrundet i Hjälmarén är de högsta noteringarna 52 ex 30/7 samt 64 ex 21/8. Gott om **svarttärnor** i Rysjön/Löten under juni. 30-40 ex fanns på lokalen men inga säkert konstaterade häckningar. Ett fåtal svarttärnor har även setts i Tysslingen. Vid Nyckelgrundet, Hjälmarén rastade 65 ex 6/8. Inga sommarfynd

Lundsångare

Foto: Björn Albinson

av silvertärna i år. Höststräcket inleddes med 17 ex över Ormesta holme, Oset, 30/7. Årets mest uppmärksamaste **hornugglor** var de som häckade i grandungen alldeles intill gång- och cykelvägen mellan Oset och Näsby. **Jordugglor** har setts på flera lokaler under sommaren fram till 7/8. Förutom vid Kvismaren har jagande jordugglor noterats vid Odensbacken, Björka Lertag, Rinkaby, Segersjö, Skyberga och Karlslund, Örebro. Dock inga rapporter om häckningar.

Nattskärra, kungsfiskare, biätare och hackspettar

Många **nattskärror** har hörts runt om i skogarna. Två obsar från Kvismaren är värda en notering. En påkörd och död nattskärra hittades vid Hammarkullen 2/8 och 1 ex

sågs vid Husön 21/8. Till skillnad mot förra sommaren är mycket få **kungsfiskare** rapporterade i år. Enstaka ex har setts i Brevensbruk, Oset, Boglundsängen, Kvismaren och Karlslund, Örebro. En av sommarens rariteter blev den **biätare** som en lycklig Per Karlsson Linderum såg i Sköllersta 2/6. Fågeln eftersöktes i omgivningarna men kunde tyvärr inte återfinnas. **Gråspett** har noterats i Garphyttan 22/7 samt i Sörgröten, Kilsbergen både

28/5 och 15/8. Några få observationer av **tre-tåig hackspett** finns också. 1 ex i Viaskogen, Kumla 25/7, 1 ex i Ånnaboda 27/7, 1 ex i Frötunanäs samt 1 ex i Berga, Kilsbergen 12/8.

Tättingar

Höstens första **rödstrupiga** piplärkor noterades i Oset och Kvismaren 25/8. En repris på

Biätare, adult med sin färgglada dräkt. Upptäcktes i Sköllersta av Per Karlsson Linderum. Denna fågel är dock fotograferad på Öland.

Foto: Birdnerds

förra sommaren blev det när en hane **citronärsla** dök upp vid södra Tysslingen 1/5. Troligen samma fågel för platsen var exakt densamma. Även i år har troligen samhäckning skett med hona av gulärsla. Hanen sågs med mat i näbben tillsammans med vanlig hona. Sista noteringen är från 10/7. En **blåhake** ringmärktes av Kvismare Fågelstation vid Banvalen 14/7. Höstens första blev 1 ex vid Nynäsängen, Kvismaren 16/8 samt 1 ex i Kum-

la 21/8. **Svart rödstjärt** har setts på de sedan flera år etablerade lokalerna i Garphyttan, Lanna, Kvarntorp, Bista samt centrala Örebro. Med den fina försommaren följde ovanligt många sjungande **flodsångare** och **busksångare**. Framförallt sticker busksångaren ut med sjungande fåglar över nästan hela landskapet. Kjell Johanssons upptäckt av en sjung-

Rödstrupig piplärka 1K? Saknar den adultas gulbrunröda strupe.

Foto: Birdnerds

Småspov, lik storspov men mindre och kortare näbb. Har tydligare ögonstreck och en tydlig ljus "mittbena". Flygande kan den skiljas från storspoven genom storlek, snabbare vingslag och något mörkare vingundersidor.
Foto: Torbjörn Arvidson

ande **lundsångare** i Båsbergens naturreservat 2/6 blev en av försommarens höjdpunkter. Vi är många som har Kjell att tacka för ett tungt Närkekryss. Sista noteringen är från 10/6. Även **mindre flugsnappare** uppträdde talrikare än vanligt. Ett 15-tal rapporter om sjungande fåglar spridda över hela landskapet. Kan vara rekord för landskapet. En särskild notering för den hane som sjöng vid Som-

maro, Adolfsberg, under hela perioden 7/5 -2/6. Ett litet upprop för **bändelkorsnäbb**! Observationer under sommaren kan vara tecken på bra sträck senare i höst. 1 ex vid Lövbråten, Villingsberg, 19/7, 1 ex vid Kvarntorp 25/8 samt 31/8 och slutligen 10 ex Venastugan 26/8. **Mindre korsnäbb** uppträder vissa år invasionsartat. Så icke i

år. Bästa noteringen är måttliga, 45 ex vid Venastugan 10/8. **Rosenfinkar** har sjungit lite varstans i landskapet. Då rosenfinken har en snabbt minskande numerär i Närke finns anledning att uppmana till att alla observationer rapporteras noggrant på Artportalen. Fyra par **ortolansparv** har häckat i Kvismaren varav tre par fick ut ungar enligt Kvismare fågelstation. 1-2 ex hördes dessutom sjunga i Segersjö 30/4 -13/6. 🐦

Bidra med bilder

Atlasgruppen genom Ulf Jorner

Var med och illustrera Närkes fågelvärld

Fältarbetet med Atlasinventeringen i Närke avslutades förra året och nu är den första fasen av kvalitetssäkringen klar. Atlasgruppen har så smått börjat tänka på publiceringen av resultaten, förhoppningsvis i en bok av ungefär den typ som Skåne och Halland har gjort.

Till en sådan bok behöver vi fotografier av alla i Närke häckande arter. Bilderna skall vara tagna i Närke under häckningstid 2004-2016 och helst anknyta till ett häckningsbeteende, t.ex. sång/spel, bobygge eller matning av ungar. Ju högre häckningskriterium, desto bättre. (Häckningskriterierna finns under fliken Atlasinventering på NOFs hemsida.) Du

kan alltså ta bilder även 2016, även om inventeringen är avslutad.

Vill du vara med och illustrera atlaspublikationen? Skicka i så fall dina bilder till vår bildredaktör, Billy Lindblom, (billy_90lindblom@hotmail.com) senast den 31 december 2016. Vi har inte möjlighet att betala för de bilder som vi använder, och vi kan naturligtvis inte garantera att just dina bilder kommer till användning. Självklart kommer fotografens namn att anges i anslutning till varje bild.

Tag chansen att få dina bilder publicerade i ett verk av bestående värde och samtidigt hjälpa till att få fram en högklassig publikation! 🐦

Ekonomas
Redovisningskonsult AB

Telefon 019-58 10 45

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

Skänk vinster till månadslotteriet!

Vi behöver nya vinster till lotteriet vi har vid våra inomhusmöten. Inte så stora och dyra utan t ex ett paket kaffe, böcker, någon pryl för vår fågnad och nytta, fågelmat som talgbollar, solrosfrön och jordnötter. Hela vinsten går direkt in i föreningskassan.

Ansvarig är Bengt Jalsborn, tel 019-12 70 80. Det går att lämna vinster vid varje månadsmöte.

Ett stort tack på förhand!

Styrelsen

Vi söker ny medarbetare till FiN

Vill du vara med och jobba med oss i redaktionen för Fåglar i Närke? Vi är ett trevligt gäng som träffas 3-4 gånger inför varje utgivning av tidningen.

Det vi behöver hjälp med är layouten. Vi jobbar med Adobes programvara Indesign så det är bra om du kan något om det. Annars får du lära dig av vår redaktör Åke Lorin.

Vi som jobbar med tidningen är: Åke L som håller ihop det hela, Anita A ansvarar för foto/bild, Ann-Margret E skriver och sköter korrekturläsningen tillsammans med oss andra, och Marianne J som skriver, fotograferar och håller ordning på det mesta!

Om du är intresserad, kontakta Åke Lorin 070-326 90 02 eller Marianne Johansson, 070-656 63 69 så förklarar vi närmare!

Bildgåtan, svar

Som de flesta har klurat ut så föreställer bilden bröstet och magen på en adult ladusvala.

Våra kurser och arrangemang sker
i samarbete med:

Studie
främjandet

Ingvar Lidén

Jag har alltid tyckt att det är spännande med fågelholkar. I realskolan hade vi en slöjdlärare som var fågelintresserad och tyckte om att vi byggde fågelholkar på slöjdlektionerna. Vad han i övrigt tyckte om vet jag inte för han höll en låg profil och satt mest och drack kaffe i ett angränsande rum. I slutet av terminen gick han runt inför betygssättandet och hörde sig för vad vi hade åstadkommit under terminen. Många hade byggt mesholkar men jag hade förutom mesholkar också byggt en knipholk vilket gjorde honom förtjust och jag fick höjt betyg i slöjd. Så kan man förena nytta med nöje!

Riktig fart på holkbyggandet blev det på 70-talet när jag flyttade ut på landet och där det fanns många träd som ropade efter holkar. Jag hittade en artikel i en fågeltidskrift där det fanns massa förslag och ritningar på olika typer av holkar. Och jag byggde specialholkar för trädkrypare, grå flugsnappare, tornseglare och hussvalor. Den senare hade redan året innan byggt sitt bo högt uppe på husgaveln men dessvärre var tydligen inte den lokala leran kompatibel med husets träfasad för en morgon hittade jag boet nedrasat och ungarna döda. Det var sorgligt men i artikeln fanns förslag på en hylla man kunde sätta upp för svalorna med avgränsade fack så att boet kunde få stöd och framtida tragedier undvikas. Jag satte upp svalhyllan på åtta meters höjd. Den som konstruerade moderna tegelpannor tänkte inte på att tornseglaren behöver utrymme, till den fågeln byggde jag en holk med stor öppning som jag spikade upp under takfoten. Och stararna fick sitt med ingångsöppning 50 mm.

Hur gick det då? "Så där" kan man sammanfatta resultatet. Stararna hittade rätt direkt men

tornseglare och hussvalor lyste med sin frånvaro och i trädkryparholken var det ett getingbo. Det kändes lite snopet men desto gladare blev jag när jag noterade att den grå flugsnapparen häckade. Visserligen hade den valt bort sin egen specialholk och istället valt tornseglarholken men det blev ju bra ändå. Det höll dock på att ta en ände med förskräckelse och det var mitt fel. Jag fick för mig att klättra upp och räkna antalet ungar. När jag stod på stegen och tittade in i holken skrämde jag ungarna och fem flög ut framför ögonen på mig. Oj vad jag skämdes, här skall man hjälpa fåglarna med att lösa bostadsfrågan och så stjalper jag projektet genom att skrämma ut ungarna som inte kan flyga ännu och är lätta byten för grannarnas lömska katter (visste du att våra katter årligen dödar 10 miljoner fåglar trots att de hos husse och matte har fri tillgång till vispgrädd och Whiskas kattmat?). Fyra av fågelungarna kom bara några meter innan de landade på vår uteplats och var lätta att fånga. Jag hade en keps på huvudet där jag la ungarna och så klättrade jag upp till boet på nytt och la tillbaka dem. Så fort de hade blivit fria flög de ut igen och nu började det bli riktigt svettigt. Ner igen, samla ihop ungarna på nytt, upp i holken med dem och denna gång höll jag kepsens skärm för holköppningen medan jag försiktigt klev nedåt på stegen så att de inte skulle se mig. Jag drog sen sakta bort skärmen och till all lycka stannade de i boet denna gång. Nu återstod den femte ungen, den kunde flyga bättre än sina sys-

kon och jag hade sett hur den flög iväg längs husets långsida och försvann runt husknuten. Det började skymma och jag hade nästan gett upp hoppet när jag upptäckte den sittande på en låg berghäll. Jag smög sakta närmare men den upptäckte mig och flög iväg. Den flög på ungefär en meters höjd och inte alltför fort så jag kunde springa ifatt och förbi den och där stod jag och höll upp min keps och fågeln flög rakt in och var fast. Tillbaka till stegen och holken och även den här gången lyckades knepet med kepsens skärm och alla ungarna var tillbaka i holken och jag kunde, genomsvettig, andas ut.

Det blev aldrig någon mer häckning i tornseglarholken och efter några år, när jag målade om huset, tog jag bort den. Men den grå flugsnapparen, trevlig fågel, har fortsatt att häcka varje år på mitt hus men nu väljer den alltid hyllorna som är avsedda för hussvalor och som sitter åtta meter upp. Den växlar mellan husets norra och södra gavel och lyckas så gott som alltid med sin häckning. Och jag har slutat räkna ungar i boet; det sammanhänger dels med den traumatiska rymningsepisoden och dels med att min stega är för kort. 🐦

Bo med grå flugsnappare, numera på 8 meters höjd. Det suddiga vita till vänster är vindskivan.

Foto: Ingvar Lidén

Ungdomsaktiviteter - Se www.birdlife.se/nof-net/aktiviteter under rubrik Ungdomsgruppen.

Tjejaktiviteter - se Ami & Åsas tjejgrupp nedan. Annika Lorin har studiecirkel för tjejer på våarna.

NOF:s Exkursioner och resor hösten 2016

Lördag 1 oktober- söndag 2 oktober - Euro Bird Watch. Denna helg skådas det fågel över nästan hela Europa, och i alla deltagande länder bjuds även allmänheten in. Evenemanget kallas Euro Birdwatch och fokuserar både på det roliga i att se på fåglar och att flyttfåglar är en gemensam angelägenhet mellan länderna. Information om dagens arrangemang kommer senare via hemsidan. Ami & Åsas tjejgrupp deltar, se deras program nedan!

Torsdag 13 oktober – söndag 16 oktober – Ölandsresan - fulltecknad. Avresa från Örebro tidigt på torsdagsmorgonen. På Öland bor vi på Södra Brukets vandrarhem i Degerhamn. Morgnarna startas på Ölands södra udde, 20 minuters bilfärd från vandrarhemmet. Resten av dagarna styr fåglarna, men stilla vandringar i Ottenbylund varvas med drag på sällsyntheter som kan dyka upp var som helst på Öland. Ett besök på Naturbokhandeln blir det. För mer information och anmälan, kontakta Ronnie Lindqvist på mail lindqvist_ronnie@hotmail.com eller telefon 070-262 14 17

Söndag 23 oktober – Yxnäset. I samverkan med Östernärkes Naturvårdsförening genomför vi en exkursion till Segersjövik. Samling kl 09.00 vid parkeringsplatsen Bondevrak. Ta gärna med korv för grillning. Ledare är Gunnar Nilsson, telefon 070-961 14 45. Ami & Åsas tjejgrupp deltar, se nedan.

Söndag 20 november - Odlingslandskapets fåglar. Samling Norrbyås kyrka kl 09.00 för vandring i åkerlandskapet ner mot Åslahol-

men. Ta gärna med stora matsäcken för vi är inte åter vid bilarna förrän till lunch. Ledare: Lars Johansson, 070-558 99 06.

Fredag 28 oktober – söndag 30 oktober - Hönö när vindarna är de rätta. Kommer det att blåsa gynnsamma vindar i år? Även om det inte gör det erbjuder Bohuslans skärgård alltid spännande fåglar att titta på. Följ med på den här skådarresan som erbjuder bekvämt boende i villa på Fotö, bara några minuters bilfärd från Hönös bästa obsplats, vindsyddet på Kråkudden. Ska lirorna slå till i år eller kanske någon annat spännande? För mer information och anmälan, kontakta Hans Waern på mail hans@ekonoma.se eller telefon 070-492 53 51.

Lördag 7 januari 2017 - Artrace första lördagen efter nyår. Har du inte varit med förut? Nu är det dags! Anmäl dig och kompisen/kompisarna till den här aktiviteten. Ställ upp i den klassiska varianten eller i den nya snabbt växande ekologiska klassen där du bara utnyttjar miljövänliga färdmedel. Start 00:00 och målgång kl 16:00 på Gröna Grodan i Örebro, där vinnarna koras. Anmäl ditt lag bestående av minst två personer till Håkan Persson med ett sms till

076-551 56 81. Har du ingen att tävla med? Kontakta Håkan så ordnar han plats i ett lag. Se NOF:s hemsida för ev. uppdatering av info.

Kontaktpersoner för NOF:s exkursioner är Lars Johansson 070-558 99 06 och Anna-Karin Törnblom 070-688 91 61.

Uppdaterad information finns på NOF:s hemsida www.birdlife.se/nofnet.

Ami & Åsas tjejgruppsprogram hösten 2016.

Lördag 1 oktober – EuroBirdWatch med NOF. Hela Europa räknar fåglar och vi tjejer gör det vid Erik Rosenbergs stuga från klockan 09.00. Ta på varma kläder för det brukar vara kyligt! Och matsäck förstås!

Tisdag 18 oktober – Sopp- och Quizträff klockan 18.00 i Gillestugan, Visthusgatan 6, Örebro i Kollektivhuset. Du måste anmäla dig

så soppan räcker till, ring Ami 070-944 73 00 eller Åsa 073-332 20 31. Soppan serveras till självkostnadspris.

Söndag 23 oktober – Yxnäset med NOF och ÖNF. Samling klockan 09.00 vid parkeringsplatsen, Bondevrak. För samåkning från Örebro samling vid f.d. Närkes Maskins parke-ring vid f.d. infarten till Oset klockan 08.15.

Tisdag 15 november – Liten vitfågelkurs med Ronnie Lindqvist klockan 18.00 i Gillestugan, Visthusgatan 6, Örebro i Kollektivhuset. Soppa serveras till självkostnadspris. Du måste anmäla dig så soppan räcker till, ring Ami 070-944 73 00 eller Åsa 073-332 20 31.

Söndag 4 december – 2:a advent i Erik Rosenbergsstugan med mys och snack klockan 10.00! Planering av programmet för våren 2017.

Vid alla exkursioner utgår en frivillig avgift på 20 kr till vår fågelfond. Om du vill ha hjälp med skjuts vid våra exkursioner kontakta respektive ledare. Bilresor betalas direkt till förare med 7 kr/mil och resenär. (Rekommendation från styrelsen fr.o.m. 2014.) Vid resor med övernattnig tas en mindre avgift ut av deltagarna för administration och till vår fågelfond.

Inomhusmöten hösten 2016

Torsdag 20 oktober – Lena Gustafsson är professor i naturvårdsbiologi vid Sveriges lantbruksuniversitet i Uppsala. Hon har under flera decennier forskat om naturvård, biologisk mångfald och skogsbruk. Under senare år har fokus framförallt varit på den naturhän-syn som skogsbruket visar vid avverkning. Hon berättar om resultaten från forskningen.

Torsdag 17 november – Naturfilmaren Inge-mar Lind visar sin fantastiska film "Fjället i mitt hjärta". Kvällen inleds, som vanligt, med en stillbildsdel kallad "Fågelmöten".

Inomhusmötena äger rum kl 19 i Vasakyrkan, Vasagatan, Örebro

Ringmärkta fåglar

Ringar från döda eller avlästa data från le-vande fåglar sänds till:

Naturhistoriska riksmuseet, Ringmärknings-centralen, Box 50 007, 104 05 Stockholm tel. 08-5195 40 80. Fax 08-5195 42 44.

Uppge plats, omständigheter som dödsor-sak, tid m m för fyndet.

Rapportera via webb:
www2.nrm.se/rc/rc-formular.html.se

Fågelakuten

Besvarar frågor om skadade eller tillvaratagna fåglar. Tar hand om skadade fåglar för rehabi-litering. E-post: fagelakuten@telia.com. Se även vår hemsida: www.sofnet.org/nofnet/om-nof/fagelakuten.

Fågeldoktor'n

Staffan Ullström, Gällersta 244, 705 94 Örebro, tel. 019-23 92 37, 076-712 18 88

Övriga

Leif Sandgren, Örebro, tel. 070-256 73 95

Tage Carlsson, Vretstorp, tel. 0582-66 00 11

Leif Bertilsson, Fjögesta, tel. 0585-311 46

Ulla Wallin, Frövi, tel. 0581-331 79

Statens vilt

Den som påträffar ett dött djur av nedanstå-ende arter skall anmäla detta till polisen för vidarebefordran till något av landets större naturhistoriska museer.

Artlista för fåglar:

Fiskgjuse	Svarttärna
Bivråk	Storkar
Örnar	Rördrom
Glador	Lunnefågel
Kärrhökar	Salskrake
Falkar	Svarthalsad dopping
Tornuggla	Skärfläcka
Hökuggla	Gråspett
Berguv	Vitryggig hackspett
Fjälluggla	Mellanspett
Lappuggla	Kungsfiskare
Slaguggla	Härfågel
Fjällgås	Blåkråka
Skräntärna	Sommargylling

NOF:s försäljningsmateriel

NOF-kåsa, mörkgrön, m. NOF-logga	30 kr
NOF-dekal små	3 kr/st
stora	10 kr/st
Artlista Närke	gratis
Småfågel-, grå-, flugsappar- och starholk	75 kr/st
Knip- och uggleholk	400 kr/st

NOF-keps, svart med broderad vit logga i storlek för alla. 150 kr/st
Porto + frakt tillkommer

Vill du handla? Vänd dig till Bengt Jalsborn
Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro, Tel. 019-12 70 80,
070-113 47 99. E-post: b.jalsborn@gmail.com

Regionala rapportkommittén (Rrk)

Sammanställande: Johan Åhlén Tel. 070-536 62 91
Pålsbodagatan 13 70218 Örebro

E-post: johan.ahlen@hotmail.com

Övriga medlemmar: Magnus Friberg, Ove Pettersson och Andreas Sandberg

Skjutfältsbesök?

Planerar du utflykt till Kilsbergen och skjutfälten kan du kolla på webbplats www.skjutfalten.se vilka dagar dessa är avlysta.

Fågelskyddsgruppen

Sammanställande: Vakant

Övr. medlemmar: Jonas Engzell o Åke Pettersson

Skogsgruppen

Sammanställande: Ronnie Lindqvist,
Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro

E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Övr. medlemmar: Krister Håkansson o David Tverling

Jordbruksgruppen

Sammanställande: Kent Halttunen, Nygård, Norra Folkavi, 719 91 Vintrosa E-post: kent.halttunen@tele2.se

Övriga medlemmar: Lars Johansson

Osetkommittén

Kommunens kommitté för skötsel av naturreservatet Oset-Rynningeviken. NOF:s representant är:

Leif Sandgren, Tuppa Klaras väg 18, 702 29 Örebro
Tel. 070-256 73 95. E-post: leif.tuppaklara@gmail.com.

Svansjön Tysslingen

NOF:s representant i stiftelsen: Helny Olsson,
Arvaby, 719 95 Vintrosa, Tel. 019-29 90 03 eller
070-5762981. E-post: helny@telia.com

NOF:s tjejrupper

Ami Sundén, Tel. 070-944 73 00

Annika Lorin, Tel. 019-24 48 46

Kamakura

Nyhet!

**Kamakura EDV-81
25-55x W**

Innehållsförteckning

Omslagsbild: Drillsnäppa. Text: Ann-Margret Elmroth	1
Ordföranden har ordet Ulf Jorner	1
Nya NOF-medlemmar	3
Biscaya och Medelhavet – Ett minne från 1961 Roger Gyllin	4
Bildgåtan Anita Ahberg	17
Upptäckare får gratis medlemskap i ett år i NOF	
Kent Halttunen	18
Närkes Fågelatlas Ronnie Lindqvist	19
Men plötsligt är de borta Redaktionen	20
Falkutsättning i Närke 2016 Leif Bertilsson	21
Brev från Erik Rosenberg Redaktionen	22
Hemsidan Kent Halttunen	23
Tysslingen, pågående arbeten Redaktionen	24
OBSat i Närke marker perioden maj - augusti	
Ove Pettersson	28
Bidra med bilder Atlasgruppen genom Ulf Jorner	32
Vi söker ny medarbetare till FiN Redaktionen	33
Krönikan Ingvar Lidén	33
Program	35